

ქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს

ბრძანებათა და ინსტრუქციათა

კრებული

171
165

СБОРНИК

ПРИКАЗОВ И ИНСТРУКЦИЙ

Министерства просвещения Грузинской ССР

7

თბილისი

თბილისი — 1965

შინაარსი

1. დაწყებითი, რვაწლიანი და საშუალო სკოლების სასწავლო გეგმები 1965—1966 სასწავლო წლისათვის	3 2
2. შრომითი შინაგანაწესი საბავშვო ბაღის მუშაკთათვის	3
3. ბრძანება № 613—ქ. თბილისის № 1 სკოლა-ანტერნატის მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ	7
4. ბრძანება № 614—გეგეჭკორის რაიონის სოფ. ნახტრცილაოს სკოლის მშენებლობაზე დაშვებული დარღვევების შესახებ	12 5
5. ბრძანება № 681—ახმეტის რაიონის ზოგიერთ სკოლაში ხასწავლო-აღმზრდელითი მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ	5
6. ბრძანება № 695—ქ. თბილისის სკოლებთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტების მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ	10
7. ბრძანება № 715—იაკობ გოგებაშვილის დაბადების 125 წლისთავის აღნიშვნის შესახებ	3 8

რედაქტორი უშ. ობოლაძე

კორექტორი ე. ავლაძე

ფასი 10 კაპ.

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 18/VIII-65 წ. ანაწყობის ზომა 6×9¹/₂.
ქაღალდის ზომა 60×84. სასტამბო ფორმათა რაოდენობა 5,25.

შეკ. 776.

უფ—11264.

ტ. 5000.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი სიტყვის სახელმწიფო
კომიტეტის მთავარბოლიგრაფმრეწველობის თბილისის სტამბა № 11

ქ. თბილისი, უშ. ჩხეიძის ქუჩა № 19

Тбилисская типография № 11 Главполиграфпрома государственного
комитета Совета Министров Груз. ССР по печати

Тбилиси, ул. Уш. Чхендзе № 19

ცირკულარულად

დაწუებითი, რვაწლიანი და საშუალო სკოლების
სასწავლო გეგმების შესახებ 1965-1966 სასწავლო
წლისათვის

1965 წლის 7 ივლისი, № 1/1050

აფხაზეთისა და აჭარის ახსრ განათლების მინისტრებს, სამხრეთ
ოხეთის ავტონომიური ოლქის, რაიონების (ქალაქების) განათლე-
ბის განყოფილებათა გამგეებს

ამასთან ერთად გეგზავენბათ სახელმძღვანელოდ დაწყებითი,
რვაწლიანი და საშუალო სკოლების სასწავლო გეგმები 1965—1966
სასწავლო წლისათვის.

მიიღეთ ზომები აღნიშნული სასწავლო გეგმების სკოლებამდე
სასწრაფოდ დაყვანისათვის.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

F 2925

სახსრავლო გეგმები

დაწვებითი, რვაწლიანი და საშუალო სკოლებისა 1965-1966 ხანწ. წლისათვის

საქართველოს
საგანმანათლებლო
მინისტროსთვის

№№ რიგში	საგნების დისციპლინა	საათების რაოდენობა კვირაში კლასების მიხედვით										XI	
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	ქალაქის სკოლები	სოფლის სკოლები
1	ქართული ენა	12	9	8	6	4	4	3	2	—	—	—	—
2	ქართული ლიტერატურა	—	—	—	—	2	2	2	3	5/4	3/4	3	4/3
3	რუსული ენა და ლიტერატურა	—	5	6	6	6	5/6	4	4	4	4	3	3/4
4	მათემატიკა	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5	5
5	ისტორია	—	—	—	2	2	2	3	3	3/4	4/3	2	2/3
6	საუნბრები ჩვენს საზოგადოებაზე	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
7	საზოგადოებათმცოდნეობა	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
8	ბუნებისმცოდნეობა	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	გეოგრაფია	—	—	—	—	2	2	2/3	3	2	2	2	3/2
10	ბიოლოგია	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—
11	ფიზიკა	—	—	—	—	—	2	2	3	5	5	3	4/3
12	ასტრონომია	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	ქიმია	—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	3	4
14	ხაზვა	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
15	რუსულ ენა	—	—	—	—	3	3/2	3/2	2	2	2	3	3/4
16	სახვითი ხელოვნება	2/1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
17	სიმღერა და მუსიკა	1/2	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
18	ფიზკულტურა	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
19	პოლიტექნიკური, შრომითი, საწარმოო სწავლებლები	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	6	4
	სულ	24	25	25	27	33	34	34	35	36	36	36	36
20	პრაქტიკა: ღამები	—	—	—	—	6	6	6	—	18	—	—	18
	საათები	—	—	—	—	18	24	24	—	108	—	—	108
21	ფაკულტატიური მეცადინეობა	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	2

1. სასწავლო წელი ყველა კლასში იწყება პირველ სექტემბერს. სასწავლო წლის განმავლობაში ტარდება არდადეგები: საშემოდგომო—5 დღე (5-დან 9 ნოემბრამდე ჩათვლით); საზამთრო—12 დღე (30 დეკემბრიდან 10 იანვრამდე ჩათვლით); საგაზაფხულო—8 დღე (ქალაქის სკოლებში 24-დან 31 მარტამდე ჩათვლით, სოფლის სკოლებში—იგივე ხანგრძლიობით, მაგრამ იმ ვადებში, რომელსაც დააწესებენ რაიონული საბჭოების აღმასკომები).

2. სასწავლო მეცადინეობა მთავრდება: I—IX კლასებში—28 მაისს; X—XI კლასებში—25 მაისს.

3. სასწავლო მეცადინეობის დამთავრების შემდეგ IV, V, VI, VII და IX კლასებში 30 მაისიდან 5 ივნისამდე ჩათვლით ჩატარდება კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდები, ხოლო შემდეგ მოეწყობა პრაქტიკა: V—VII კლასებში 6-დან 11 ივნისამდე (ჩათვლით) და IX კლასში—6-დან 25 ივნისამდე ჩათვლით.

გამოსაშვები გამოცდები ტარდება: VIII კლასში—პირველიდან თერთმეტ ივნისამდე (ჩათვლით), ხოლო X და XI კლასებში—31 მაისიდან 24 ივნისამდე (ჩათვლით).

4. ადგილობრივი პირობების მიხედვით პრაქტიკა V-VII და IX კლასებში შეიძლება ჩატარდეს ქარხნებში, ფაბრიკებში, ლაბორატორიებში, სასწავლო სახელოსნოებში, სასწავლო-საცდელ ნაკვეთებზე, კოლმეურნეობებში, საბჭოთა მეურნეობებში და სხვ.

IX კლასში პრაქტიკა დასაშვებია ჩატარდეს როგორც წლის ბოლოს, ისე მთელი სასწავლო წლის განმავლობაში განსაზღვრულ კალენდარულ პერიოდებში. უკანასკნელ შემთხვევაში სკოლა წარმოებასთან შეთანხმებით, თითოეული კლასისათვის შეადგენს სასწავლო მეცადინეობის და პრაქტიკის მონაცვლეობისა და ხანგრძლიობის ვადების გრაფიკს.

5. ზოგადი ბიოლოგიის კურსის შესწავლა IX-დან გადატანილია X კლასში. იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსწავლეებს, რომლებიც 1965—1966 სასწავლო წელს X კლასში ისწავლიან ადრე უკვე შესწავლილი აქვთ ეს კურსი, ამიტომ ბიოლოგიის ზოგადი კურსი 1965—1966 სასწავლო წელს არც IX და არც X კლასებში არ შესწავლება. საზღვარგარეთის ქვეყნების ეკონომიური გეოგრაფიის შესწავლა, 1965—1966 სასწავლო წლიდან, X კლასიდან IX კლასშია გადატანილი. ამიტომ 1965—1966 სასწავლო წელს ეს კურსი შესწავლება როგორც IX, ისე X კლასებში. ამრიგად, 1966—1967 სასწავლო წელს IX კლასში შესწავლება საზღვარგარეთის ქვეყნ-

ბის ეკონომიური გეოგრაფიის კურსი, ხოლო X კლასში—ზოგადი ბიოლოგიის კურსი.

6. 1965—1966 სასწავლო წელს XI კლასები, შესაბამისად იმუშავებენ ქალაქისა და სოფლის საწარმოოსწავლებიანი სკოლების წინა წელს მოქმედი XI კლასის სასწავლო გეგმებით, რომლებშიც შეტანილია უმნიშვნელო ცვლილებები.

7. კლასების ორ ჯგუფად გაყოფის წესი V—VIII კლასებში შრომისა და უცხო ენის გაკვეთილებზე და IX—XI კლასებში ფიზკულტურის გაკვეთილებზე უცვლელი რჩება. დამატებით წესდება IX კლასების ორ ჯგუფად გაყოფა უცხო ენაში მეცადინეობისას, როცა თითოეულ კლასში მოსწავლეთა რაოდენობა 25-ზე მეტია.

8. VII—X კლასებში ისტორიისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან საქართველოს ისტორიის შესწავლას ეთმობა: მეშვიდე კლასში—35 (კვირაში 1) საათი, ხოლო VIII, IX, X კლასებში 10-10 საათი. XI კლასში საქართველოს ისტორიის საკითხების შესწავლას მოხმარდება 15 საათი.

9. გეოგრაფიის შესწავლისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან საქართველოს სსრ გეოგრაფიის შესწავლას VII კლასში ეთმობა 18 საათი, VIII კლასში კი—36 საათი. VIII კლასის კურსიდან „საქართველოს სსრ ზოგადი მიმოხილვა“ გადატანილია მეშვიდე კლასში, მაგრამ მოსწავლეებს, რომლებიც 1965—1966 სასწავლო წელს VIII კლასში ისწავლიან, არ გაუვლიათ ეს მასალა, ამიტომ მიმდინარე 1965—1966 სასწავლო წელს VIII კლასში უნდა შეისწავლოს როგორც საქართველოს სსრ ფიზიკური გეოგრაფია (მთლიანად), ისე საშუალო სკოლის უფროსი კლასიდან გადმოტანილი მასალა „საქართველოს სსრ მოკლე ეკონომიურ-გეოგრაფიული მიმოხილვა“.

XI კლასი მიმდინარე 1965—1966 სასწავლო წელს შეისწავლის სსრ კავშირის ეკონომიური გეოგრაფიას. ამ კლასში გეოგრაფიის შესწავლისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან საქართველოს სსრ ეკონომიური გეოგრაფიის შესწავლას ეთმობა 15 საათი.

10. ფაკულტატიური მეცადინეობისათვის გათვალისწინებული 3 საათიდან IX და X კლასებში თითო საათი მოხმარდება ტექნიკურ წრეებში მუშაობას, დანარჩენი ორი საათი კი—სპორტსა და ხელოვნებაში მეცადინეობას, სკოლის ხელმძღვანელობის შეხედულებისამებრ, ადგილობრივ შესაძლებლობათა გათვალისწინებით.

Ц и р к у л я р н о

ОБ УЧЕБНЫХ ПЛАНАХ РУССКИХ, АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ, АРМЯНСКИХ, АБХАЗСКИХ, ОСЕТИНСКИХ НАЧАЛЬНЫХ, ВОСЬМИЛЕТНИХ И СРЕДНИХ ШКОЛ И АВАРСКИХ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА 1965—1966 УЧЕБНЫЙ ГОД

7 июля 1965 г. № 1/1050

Министрам просвещения Абхазской и Аджарской АССР, заведующему отделом просвещения Юго-Осетинской А/О, заведующим районными (городскими) отделами просвещения

Министерство просвещения Грузинской ССР при этом направляет для руководства учебные планы начальных, восьмилетних и средних школ на 1965—1966 учебный год.

Примите меры для срочного доведения указанных учебных планов до школ.

Министр просвещения
Грузинской ССР Т. Лашкарашвили

УЧЕБНЫЕ ПЛАНЫ

русских начальных, восьмилетних и средних школ на 1965—1966 учебный год

№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе										XI	
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Городск. школы	Сельск. школы
1	Русский язык	12	12	12	9	5	5	3	2	—	—	—	—
2	Литература	—	—	—	—	2	2	2	3	5/4	3/4	3/4	4
3	Грузинский язык	—	—	2	2	2	2	3/2	3	2	2	3/2	3
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5	5
5	История	—	—	—	2	2	2	3	3	3/4	4/3	2	2/3
6	Беседы о нашем обществе	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
7	Обществоведение	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
8	Природоведение	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	География	—	—	—	—	2	2	2/3	3	2	2	2	3/2
10	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—
11	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3	5	5	3	4/3
12	Астрономия	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
14	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	3	4
15	Иностранный язык	—	—	—	—	4	3	3	2	2	2	3	3/4
16	Изобразительное искусство	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
17	Пение и музыка	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
18	Физическая культура	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
19	Политехническое, трудовое, производственное обучение	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	8	4
	Всего	24	24	26	27	32	33	33	34	34	34	36	36
20	Практика:												
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—	18	—	—	18
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—	108	—	—	108
21	Факультативные занятия	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	2

У Ч Е Б Н Ы Е П Л А Н Ы

азербайджанских и армянских начальных, восьмилетних и средних школ на 1965—1966 учебный год

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе										1965—1966 учебный год	
												Городск. школы	Сельск. школы
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X		
1	Родной язык	12	8	8	7	5	4	3	2	—	—	—	—
2	Родная литература	—	—	—	—	2	2	2	3	5/4	3/4	3	4/3
3	Русский яз. и литерат.	—	6	6	5	5	5	4	4	4	4	3	3/4
4	Грузинский язык	—	—	—	—	2	2	2	2	1	1	2	2
5	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5	5
6	История	—	—	—	2	2	2	2	3	3	4/3	2	2
7	Веселы о нашем обществе	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
8	Обществоведение	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
9	Природоведение	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
10	География	—	—	—	—	2	2	2/3	3	2	2	2	3/2
11	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—
12	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3	5	5	3	3/4
13	Астрономия	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
14	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	3	4
15	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
16	Иностранный язык	—	—	—	—	2	2	3/2	2	1/2	2	2	2
17	Изобразительное искусство	2/1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
18	Пение и музыка	1/2	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
19	Физическая культура	2	2	2	2	2	2	2	2/1	2	1	2	2
20	Политехническое, трудовое, производственное обучение	1	1	1	1	2	2	2	1/2	2	2	7	4
	Всего	24	25	25	27	34	35	35	36	36	36	36	36
21	Практика:												
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—	18	—	—	18
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—	108	—	—	108
22	Факультативные занятия	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	2

УЧЕБНЫЕ ПЛАНЫ

абхазских начальных, восьмилетних и средних школ на 1965—1966 учебный год

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе										XI	
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Городск. школы	Сельск. школы
1	Абхазский язык	12/7	5	5	4	1/2	1/2	1/2	1/2	—	—	—	—
2	Абхазская литература	—	—	—	—	2/1	2/1	2/1	2/1	2	2	2	2
3	Русский язык и литература	0/5	9	9	8	9	8	6	6	6/7	6/5	4	5
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5	5
5	История	—	—	—	2	2	2	3	3	4/3	3/4	2	2/3
6	Беседы о нашем обществе	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
7	Обществоведение	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
8	Природоведение	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	География	—	—	—	—	2	2	2/3	3	2	2	2	3/2
10	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—
11	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3	5	5	3	4/3
12	Астрономия	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
14	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	3	4
15	Иностранный язык	—	—	—	—	3	3	3/2	2	2	2	3	3/4
16	Изобразительное искусство	2/1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
17	Пение и музыка	1/2	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
18	Физическая культура	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
19	Политехническое, трудовое, производственное обучение	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	8	4
	Всего	24	25	25	27	33	34	34	35	36	36	36	36
20	Практика:												
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—	18	—	—	18
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—	108	—	—	108
21	Факультативные занятия	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	2

УЧЕБНЫЕ ПЛАНЫ

осетинских начальных, восьмилетних и средних школ на 1965—1966 учебный год
(обучение на русском языке с V класса)

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе										
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
1	Русский язык	5/6	11	11	9	6	5	4	3	—	—	—
2	Русская литература	—	—	—	—	4	4	3	3	6/5	5/4	5
3	Осетинский язык и литература	9/6	4	4	4	3	3	3	3	3	3	2
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5/6
4	История	—	—	—	2	2	2	3	3	3/4	3/4	2/3
6	Беседы о нашем обществе	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
7	Обществоведение	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
8	Природоведение	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
9	География	—	—	—	—	2	2	2/3	3	2	2	3/2
10	Биология	—	—	—	—	4	2	2	2	—	—	—
11	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3	5	5	4/3
12	Астрономия	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
13	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—
14	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	4
15	Иностранный язык	—	—	—	—	2	2	3/2	2	2	2	3
16	Изобразительное искусство	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—
17	Пение и музыка	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—
18	Физическая культура	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
19	Политехническое, трудовое, производственное обучение	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	4
	Всего	24	25	25	27	33	34	35	35	36	36	36
20	Практика:											
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—	18	—	18
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—	108	—	108
21	Факультативные занятия	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2

УЧЕБНЫЙ ПЛАН
аварских начальных классов (обучение на грузинском языке
с V класса) на 1965—1966 учебный год

№№ п. п.	Наименование учебных предметов	Число часов в неделю в классе			
		I	II	III	IV
1	Аварский язык	12/6	5	5	4
2	Грузинский язык	2/8	7	8	7
3	Русский язык	—	4	4	4
4	Математика	6	6	6	6
5	История	—	—	—	2
6	Природоведение	—	—	—	2
7	Рисование	1	1	1	1
8	Музыка и пение	1	1	1	1
9	Физкультура	1	1	1	1
10	Трудовое обучение	1	1	1	1
	Всего	24	26	27	29

УЧЕБНЫЙ ПЛАН
аварских начальных классов (обучение на русском языке
с V класса) на 1965—1966 учебный год

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе			
		I	II	III	IV
1	Аварский язык	12/6	6	6	5
2	Русский язык	2/8	9	8	7
3	Грузинский язык	—	—	2	2
4	Математика	6	6	6	6
5	История	—	—	—	2
6	Природоведение	—	—	—	2
7	Рисование	1	1	1	1
8	Музыка и пение	1	1	1	1
9	Физкультура	1	1	1	1
10	Трудовое обучение	1	1	1	1
	Всего	24	25	26	28

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Учебный год во всех классах начинается с 1 сентября. В течение учебного года проводятся каникулы: осенние—5 дней (с 5 по 9 ноября включительно); зимние—12 дней (с 30 декабря по 10 января включительно); весенние—8 дней (в городских школах—с 24 по 31 марта включительно, в сельских школах—той же продолжительности, в сроки, установленные исполкомами районных Советов).

2. Учебные занятия в I—IX классах заканчиваются 28 мая, в X—XI классах—25 мая.

3. После окончания учебных занятий в IV, V, VI, VII и IX классах с 30 мая по 5 июня включительно проводятся переводные экзамены. После переводных экзаменов проводится практика: в V—VII классах—с 6 по 11 июня включительно, в IX классе—с 6 по 25 июня включительно. Выпускные экзамены проводятся: в VIII классе—с 1 по 11 июня включительно, в X и XI классах—с 31 мая по 24 июня включительно.

4. В зависимости от местных условий практика в V—VII и IX классах может проводиться на заводах, фабриках, в лабораториях, учебных мастерских, на учебно-опытном участке, в колхозах, совхозах и др.

В IX классе практика может проводиться как в конце года, так и в течение всего учебного года в определенные календарные периоды. В последнем случае школа, по согласованию с производством, составляет для каждого класса график чередования и продолжительности сроков учебных занятий и практики.

5. Курс общей биологии переносится из IX в X класс.

В связи с тем, что школьники, обучающиеся в 1965—1966 учебном году в X классе, уже ранее изучили этот курс, он не будет преподаваться в 1965—1966 учебном году ни в IX, ни в X классах. Изучение экономической географии зарубежных стран с 1965—1966 учебного года переносится из X в IX класс, поэтому в 1965—1966 учебном году этот курс будет преподаваться и в IX и в X классах. Таким образом, в 1966—1967 учебном году в IX классе будет изучаться курс экономической географии зарубежных стран, а в X классе—курс общей биологии.

6. Одиннадцатые классы в 1965—1966 учебном году работают по учебному плану, утвержденному в 1964—1965 учебном году для городских и сельских школ с производственным обучением, в который внесены незначительные изменения.

7. Порядок деления V—VIII классов для занятий по труду, иностранному языку и деление IX—XI классов на уроках физкультуры остается прежним. Дополнительно вводится деление IX классов на две группы для занятий по иностранному языку при наличии в каждом из них более 25 учащихся.

8. В русских, абхазских и осетинских школах в VII—X классах из общего количества часов, отводимых на историю, для изучения истории Грузии отводится:

в VII классе—35 часов (1 недельный час); в VIII, IX, X классах—по 10 часов в каждом. В XI классе на изучение истории Грузии отводится 15 часов.

9. В VII классе из общего количества часов, отводимых на изучение географии, 18 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР; в восьмом же классе—36 часов. Из курса VIII класса переносится в седьмой класс „Общий обзор Грузинской ССР“. В связи с тем, что школьники, обучающиеся в 1965—1966 учебном году в VIII классе не изучали эту тему, в 1965—1966 учебном году они будут изучать как физическую географию Грузинской ССР в целом, так и краткий экономико-географический обзор Грузинской ССР, перенесенный из старших классов средней школы.

XI класс в 1965—1966 учебном году будет изучать экономическую географию СССР. В этом классе из общего количества часов, отводимых на географию, на изучение экономической географии Грузии выделяется 15 часов.

10. На факультативные занятия в IX—X классах отводится по 3 часа; из них по одному часу отводится для занятий в технических кружках, а остальные два часа используются по усмотрению руководства школы для кружковой работы по спорту и искусству, при наличии соответствующих условий.

მიითითებები

V—VIII კლასებში შრომითი სწავლების პროგრამების გამოყენების
შესახებ 1965—1966 სასწავლო წლისათვის

1965—1966 სასწავლო წელს სასწავლო გეგმის მიხედვით, V—VIII კლასებში შრომით სწავლებას ეთმობა ორ-ორი საათი კვირაში. ვინაიდან შრომითი სწავლების პროგრამები 1965—1966 სასწავლო წლისათვის არ გამოიცემა, ამიტომ სკოლებმა ამ საგანში უნდა ისარგებლონ 1964 წელს გამოცემული პროგრამებით, სასწავლო გეგმებში შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად.

ამასთან დაკავშირებით შრომითი სწავლების ცალკეული სახეების შესწავლისათვის საჭირო საათების რაოდენობა უნდა განაწილდეს შემდეგნაირად:

ქალაქის სკოლები, რომლებსაც არა აქვთ სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი ან აქვთ პატარა ნაკვეთი, რომელზედაც შეუძლებელია საცდელ-პრაქტიკული მუშაობის ჩატარება სოფლის სკოლის პროგრამის მოცულობით.

მეცადინეობის სახეები	V კლასი		VI კლასი		VII კლასი		VIII კლასი	
	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.
	მეცადინეობა სასწავლო სახელოსნობებში:							
ა) მერქნის დამუშავება	34	36	34	—	—	—	—	—
ბ) ლითონების დამუშავება	36	—	36	34	70	—	—	—
გ) შრომის მექანიზაცია	—	—	—	—	—	—	36	36
დ) ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები	—	—	—	—	—	—	34	34
მეოჯახეობა	—	34	—	36	—	70	—	—

სოფლისა და აგრეთვე ქალაქის სკოლები, რომლებიც კომლემურნეობების (საბჭოთა მეურნეობების) მახლობლად მდებარეობენ ან აქვთ ისეთი სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი, რომელიც უზრუნველყოფს საცდელ-პრაქტიკული მუშაობის ჩატარებას სოფლის სკოლის პროგრამის მოცულობით

მეცადინეობის სახეები	V კლასი		VI კლასი		VII კლასი		VIII კლასი	
	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.	ვაჟ.	გოგ.
მეცადინეობა სასწავლო სახელოსნოებში:								
ა) მერქნის დამუშავება	—	—	36	—	—	—	—	—
ბ) ლითონების დამუშავება	36	—	—	—	36	—	—	—
გ) შრომის მექანიზაცია	—	—	—	—	—	—	36	36
დ) ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები	—	—	—	—	—	—	34	34
საცდელ-პრაქტიკული მუშაობა სოფლის მეურნეობაში	34	34	34	34	34	34	—	—
მეოჯახეობა	—	36	—	36	—	36	—	—

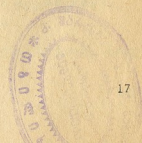
პროგრამის მე-6 და მე-7 გვერდებზე სახელოსნოებსა და მეოჯახეობაში მეცადინეობათა მონაცვლეობის დაგეგმვა სასწავლო წლის პირველი და მეორე ნახევრისათვის უნდა შეიცვალოს შემდეგნაირად:

ქალაქის სკოლები, რომლებსაც არა აქვთ სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი ან აქვთ პატარა ნაკვეთი, რომელზედაც შეუძლებელია საცდელი პრაქტიკული მუშაობის ჩატარება სოფლის სკოლის პროგრამის მოცულობით

	სასწავლო წლის პირველი ნახევარი	სასწავლო წლის მეორე ნახევარი
	V კლასი	
ვაყები	მერქნის დამუშავება— 2 საათი	ლითონების დამუშავება— 2 საათი
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	მერქნის დამუშავება— 2 საათი
	VI კლასი	
ვაყები	ლითონების დამუშავება— 2 საათი	მერქნის დამუშავება— 2 საათი
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	ლითონების დამუშავება— 2 საათი
	VII კლასი	
ვაყები	ლითონების დამუშავება— 2 საათი	ლითონების დამუშავება— 2 საათი
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	მეოჯახეობა—2 საათი
	VIII კლასი	
ვაყები	შრომის მექანიზაცია— 2 საათი	ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები—2 საათი
გოგონები	ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები—2 საათი	შრომის მექანიზაცია— 2 საათი

F 2925

სოფლისა და აგრეთვე ქალაქის სკოლები, რომლებიც კლდე-
 მუხრნეობების (საბჭოთა მუხრნეობების) მახლობლად მდებარეობენ ან აქვთ ისეთი სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი, რომელიც უზრუნველყოფს საცდელ-პრაქტიკული მუშაობის ჩატარებას სოფლის სკოლის პროგრამის მოცულობით

	სასწავლო წლის პირველი ნახევარი	სასწავლო წლის მეორე ნახევარი
	V კლასი	
ვაჟები	ლითონების დამუშავება— 2 საათი	
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	
	VI კლასი	
ვაჟები	მერქნის დამუშავება— 2 საათი	
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	
	VII კლასი	
ვაჟები	ლითონების დამუშავება— 2 საათი	
გოგონები	მეოჯახეობა—2 საათი	
	VIII კლასი	
ვაჟები	შრომის მექანიზაცია— 2 საათი	ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები—2 საათი
გოგონები	ელექტროსამონტაჟო სამუშაოები—2 საათი	შრომის მექანიზაცია— 2 საათი

პროგრამის გამოყენებისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შემდეგი.

1. ქალაქის სკოლა.

ა) მეცადინეობა ხასწავლო სახელოსნოებში

ვაფებისათვის განკუთვნილი პროგრამა გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი ცვლილებებით:

1. V და VI კლასებში მერქნისა და ლითონების დამუშავება რჩება უცვლელად (გვ. 28—38).

2. VII კლასში მერქნის დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 38—40), ხოლო ლითონების დამუშავება რჩება უცვლელად (გვ. 40—42).

3. VIII კლასში „შრომის მექანიზატიდან“ (გვ. 42—45) ამოღებულია „კომპლექსური სამუშაოები“ (გვ. 44—45), დანარჩენი რჩება უცვლელად. „ელექტროსამონტაჟო სამუშაოებს“ (გვ. 45—47) 35 საათის ნაცვლად ეთმობა 34 საათი (თემას „განათების ქსელის მონტაჟი“—ეთმობა 16 საათი, ნაცვლად 17 საათისა).

გოგონებისათვის განკუთვნილი პროგრამა გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი ცვლილებებით:

1. V და VI კლასებში მერქნისა და ლითონების დამუშავება რჩება უცვლელად (გვ. 48—54).

2. VII კლასში ლითონების დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 54—56).

3. VIII კლასში ნაცვლად ლითონების დამუშავებისა (გვ. 56—58) შეისწავლება „შრომის მექანიზაცია“ (გვ. 42—45) კომპლექსური სამუშაოების“ (გვ. 44—45) გამოკლებით. „ელექტროსამონტაჟო სამუშაოებს“ (გვ. 58—60) 36 საათის ნაცვლად ეთმობა 34 საათი (თემას „განათების ქსელის მონტაჟი“—ეთმობა 16 საათი ნაცვლად 18 საათისა).

ბ) საცდელ-პრაქტიკული მუშაობა სოფლის მეურნეობაში

ვაფებისა და გოგონებისათვის

1. V და VI კლასებში საცდელ პრაქტიკული მუშაობა სოფლის მეურნეობაში—ამოღებულია (გვ. 72—77).

გ) მეოჯახეობა

1. V, VI და VII კლასებში მეოჯახეობა რჩება უცვლელად (გვ. 78—87).
2. VIII კლასში მეოჯახეობა—ამოღებულია (გვ. 87—89).

II. სოფლის სკოლა

ა) მეცადინეობა სასწავლო სახელოსნოებში

ვაჟებისათვის განკუთვნილი პროგრამა გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი ცვლილებებით:

1. V კლასში მერქნის დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 28—31), ხოლო ლითონების დამუშავება რჩება უცვლელად (გვ. 31—34).

2. VI კლასში მერქნის დამუშავებას (გვ. 34—36) 34 საათის ნაცვლად ეთმობა 36 საათი (თემას „ამოტეხა დეტალების შეერთება კოტებისა და წებოს საშუალებით—ეთმობა 18 საათი, ნაცვლად 16 საათისა), ხოლო ლითონების დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 36—38).

3. VII კლასში მერქნის დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 38—40), ხოლო ლითონების დამუშავება რჩება უცვლელად (გვ. 40—42).

4. VIII კლასში „შრომის მექანიზაციიდან“ (გვ. 42—45) ამოღებულია „კომპლექსური სამუშაოები“ (გვ. 44—45), დანარჩენი რჩება უცვლელად. „ელექტროსამონტაჟო სამუშაოებს“ (გვ. 45—47) 35 საათის ნაცვლად ეთმობა 34 საათი (თემას—„განათების ქსელის მონტაჟი“—ეთმობა 16 საათი, ნაცვლად 17 საათისა).

გოგონებისათვის განკუთვნილი პროგრამა გამოყენებულ უნდა იქნეს შემდეგი ცვლილებებით:

1. V, VI და VII კლასებში მერქნისა და ლითონების დამუშავება—ამოღებულია (გვ. 48—56).

2. VIII კლასში ნაცვლად ლითონების დამუშავებისა (გვ. 56—58) შეისწავლება „შრომის მექანიზაცია“ (გვ. 42—45) „კომპლექსური სამუშაოების“ (გვ. 44—45) გამოკლებით. „ელექტროსამონტაჟო სამუშაოებს“ (გვ. 58—60) 36 საათის ნაცვლად ეთმობა 34 საათი (თემას „განათების ქსელის მონტაჟი“—ეთმობა 16 საათი ნაცვლად 18 საათისა).

ბ) საცდელ-პრაქტიკული მუშაობა სოფლის მეურნეობაში ვაუებისა და გოგონებისათვის

1. V, VI და VII კლასებში საცდელ-პრაქტიკულ მუშაობას სოფლის მეურნეობაში (გვ. 61—69) 35—35 საათის ნაცვლად ეთმობა 34—34 საათი. ამასთან დაკავშირებით V კლასში თემას „მოსავლის აღება და აღრიცხვა“—ეთმობა 2 საათი, ნაცვლად 3 საათისა; VI კლასში თემას „ბოსტნეული კულტურების მოსავლის აღება და აღრიცხვა“—ეთმობა 2 საათი, ნაცვლად 3 საათისა; VII კლასში თემას „მინდვრის კულტურების მოყვანა კოლმეურნეობის (საბჭოთა მეურნეობის) მინდვრებზე“—ეთმობა 6 საათი, ნაცვლად 7 საათისა.

2. VIII კლასში საცდელ-პრაქტიკული მუშაობა სოფლის მეურნეობაში—ამოღებულია (გვ. 69—72).

გ) მეოჯახეობა

1. V კლასში მეოჯახეობას (გვ. 78—81) 34 საათის ნაცვლად ეთმობა 36 საათი (თემებს: „შესავალ მეცადინეობას“ ეთმობა 2 საათი, ნაცვლად 1 საათისა და „კულინარიას“ კი—10 საათი, ნაცვლად 9 საათისა).

2. VI კლასში მეოჯახეობა რჩება უცვლელად (გვ. 81—84).

3. VII კლასში მეოჯახეობას (გვ. 84—87) 34 საათის ნაცვლად ეთმობა 36 საათი (თემას „ჭრა-კერვა“ ეთმობა 24 საათი, ნაცვლად 22 საათისა).

4. VIII კლასში მეოჯახეობა—ამოღებულია (გვ. 87—89).

გარდა ზემოაღნიშნული ცვლილებებისა პროგრამით გათვალისწინებული „მოსწავლეთა საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომა“ (გვ. 90—96) არ შეისწავლება, ხოლო დანართი 2 (გვ. 103—112) გაუქმებულია.

ქალაქის სკოლებს, რომლებიც კოლმეურნეობის (საბჭოთა მეურნეობის) მიხედვით მდებარეობენ ან აქვთ ისეთი სასწავლო-საცდელი ნაკვეთი, რომელიც უზრუნველყოფს საცდელ-პრაქტიკული მუშაობის ჩატარებას სოფლის სკოლის პროგრამის მოცულობით, უფლება აქვთ, თავის შეხედულებისამებრ, შრომითი სწავლე-

ბის ყველა სახეში მეცადინეობა სოფლის სკოლის ვარიანტით ჩა-
ტარონ.

განმარტებითი ბარათით (გვ. 3—27) სარგებლობის დროს
გათვალისწინებული უნდა იქნეს პროგრამაში შეტანილი ყველა
ზემოაღნიშნული ცვლილება.

**საქართველოს სსრ განათლების
სამინისტროს მეთოდური განყოფილება**

У К А З А Н И Я

о применении программ по трудовому обучению в VII—VIII классах на 1965—1966 учебный год для русских школ

1965—1966 учебном году на трудовое обучение в VII—VIII классах по учебному плану отводится по два часа в неделю. Ввиду того, что на 1965—1966 учебный год программы по трудовому обучению не будут издаваться, школы должны пользоваться программами, изданными Учпедгизом в 1963 или 1964 году, учитывая изменения, внесенные в учебный план на 1965—1966 учебный год.

В связи с этим, количество часов, выделяемых на каждый вид трудового обучения в VII и VIII классах должно быть распределено следующим образом:

а) городские школы, не имеющие учебно-опытного участка или имеющие небольшой участок, на котором невозможно обеспечить проведение опытно-практической работы по сельскому хозяйству в объеме программы для сельской школы

Виды занятий	VII класс		VIII класс	
	мальчики	девочки	мальчики	девочки
Занятия в учебных мастерских.				
а) обработка древесины	—	—	—	—
б) обработка металлов	70	—	—	—
в) механизация труда	—	—	35	35
г) электромонтажные работы	—	—	35	35
Домоводство	—	70	—	—

б) сельские школы, а также городские школы, расположенные вблизи колхозов (совхозов) или имеющие учебно-опытные участки, обеспечивающие возможность проведения опытно-практических работ по сельскому хозяйству по программе для сельской школы

Виды занятий	VII класс		VIII класс	
	мальчики	девочки	мальчики	девочки
Занятия в учебных мастерских:				
а) обработка древесины	—	—	—	—
б) обработка металлов	35	—	—	—
в) механизация труда	—	—	35	35
г) электромонтажные работы	—	—	35	35
Опытно-практическая работа по сельскому хозяйству	35	35	—	—
Домоводство	—	35	—	—

Чередование занятий в мастерских и по домоводству по полугодиям: (см. стр. 6 и 7 объяснительной записки к программе*) надо изменить следующим образом

¹ Здесь и ниже страницы указаны по программам 1963 г.

а) городские школы, не имеющие учебно-опытного участка или имеющие небольшой участок, на котором невозможно обеспечить проведение опытно-практической работы по сельскому хозяйству в объеме программы для сельской школы

	Первое полугодие	Второе полугодие
	VII класс	
Мальчики	Обработка металлов—2 часа	Обработка металлов—2 часа
Девочки	Домоводство—2 часа	Домоводство—2 часа
	VIII класс	
Мальчики	Механизация труда—2 часа	Электромонтажные работы—2 часа
Девочки	Электромонтажные работы—2 часа	Механизация труда—2 часа

б) сельские школы, а также городские школы, расположенные вблизи колхозов (совхозов) или имеющие учебно-опытные участки, обеспечивающие возможность проведения опытно-практических работ по сельскому хозяйству по программе для сельской школы

	Первое полугодие	Второе полугодие
	VII класс	
Мальчики	Обработка металлов—2 часа	
Девочки	Домоводство—2 часа	
	VIII класс	
Мальчики	Механизация труда—2 часа	Электромонтажные работы—2 часа
Девочки	Электромонтажные работы—2 часа	Механизация труда—2 часа

При пользовании программами надо учитывать следующее:

Городская и сельская школа

а) Занятия в учебных мастерских

Для мальчиков надо учитывать следующие изменения:

1. В VII классе из программы исключается „Обработка древесины“ (стр. 34—36), а „Обработка металлов“ остается без изменений (стр. 36—38).

2. В VIII классе из „Механизации труда“ (стр. 38—40) исключаются—„Комплексные работы“ (стр. 40), остальное остается без изменений. „Электромонтажные работы“ (стр. 40—42) тоже остаются без изменений.

Для девочек надо учитывать следующие изменения:

1. В VII классе из программы исключается „Обработка металлов“ (стр. 48—50).

2. В VIII классе вместо „Обработки металлов“ (стр. 50—52) изучается „Механизация труда“ (стр. 38—40), исключены „Комплексные работы“ (стр. 40). „Электромонтажные работы“ (стр. 52—53)—остаются без изменений.

б) Опытно-практическая работа по сельскому хозяйству (для мальчиков и девочек)

В VII классе „Опытно-практическая работа по сельскому хозяйству“ остается без изменений (стр. 60—62), а в VIII классе—исключается из программы (стр. 62—64).

в) Домоводство

В VII классе „Домоводство“ остается без изменения (стр. 75—78), а в VIII классе оно исключается из программы (стр. 78—80).

Из программы исключается также „Общественно-полезный труд учащихся“ (стр. 81—88).

Городские школы, расположенные вблизи колхозов (совхозов), или имеющие учебно-опытные участки, обеспечивающие воз-

возможность проведения опытно-практических работ по сельскому хозяйству соответственно программе сельской школы, могут по своему усмотрению, проводить занятия по всем видам трудового обучения по варианту сельских школ.

Руководствуясь объяснительной запиской (стр. 3—24) необходимо учитывать все вышеуказанные изменения, внесенные в программы.

**Методический отдел Министерства
просвещения Грузинской ССР**

УКАЗАНИЯ

о пользовании программами и учебниками по русскому языку на 1965—1966 учебный год в соответствии с изменениями, внесенными в программы грузинской восьмилетней и средней школы

В восьмилетней школе соответственно дополнениям, внесенным в объяснительную записку и программу рекомендуется:

а) проведение систематической (на каждом уроке) практической работы по расширению лексического запаса учащихся—с выполнением ежедневного „календаря“ (см. объяснительную записку)

б) В обязательном порядке, наряду с изучением всего программного материала, на специально выделенных уроках в V—VIII классах проводить уроки по внеклассному чтению, работу по картинам и беседы, которые в VIII классе расширяются работой над деловой речью. (Работа по картине проводится соответственно материалу, помещенному в учебнике, данного класса).

На уроках внеклассного чтения по русскому языку, программой восьмилетней и средней школы на 1965/66 учебный год впервые рекомендуется проведение учебных диафильмов и диапозитивов.

Списки всех наглядностей, а также диафильмов и диапозитивов см. в „Сборнике приказов Министерства просвещения Грузинской ССР“ текущего года, № 4, 5, 6.

Изменения и дополнения, внесенные в программный материал

V класс

В курсе грамматики несколько расширен раздел фонетики, предлагаются различные виды работы над правописанием и прак-

тическими навыками устной речи (произношением). Эту работу можно проводить, опираясь, в основном, на тот материал, который дан в учебнике „Русский язык“ V класса (издание 1965 г.).

В программный материал для чтения внесена статья „Первая женщина—космонавт“—о Валентине Терешковой. До переработки действующего учебника для прохождения этой темы можно использовать детскую художественную литературу и стихи. В качестве материала о первом космонавте-женщине—В. Терешковой можно пользоваться поэмой-стихотворением Е. Тараховской „Чайка“, см. журнал „Мурзилка“, 1964 г., № № 3, 4. Учитель может пользоваться материалом по выбору.

VI класс

При работе над разделом грамматики „Состав слова“ (словообразование) следует остановиться на образовании сложносокращенных слов; провести анализ наиболее часто употребляемых сокращенных слов (СССР, ГССР, КПСС, комсомол, горсовет, сельсовет и др).

В материал для чтения внесена статья „Первый человек в космосе“, тут преподавателем может быть использован небольшой обзорный материал из периодической литературы. Из 3 часов, отводимых на эту статью, один час следует уделить работе над составлением вопросов (письменно). Можно также изучить стихотворение Я. Акима „Первые космонавты“ (Первым из космоса землю увидел коммунист), см. журнал „Мурзилка“ 1961 г., № 9, стр. 5.

VII класс

Расширен курс грамматики за счет включения нового материала при изучении имени числительного и местоимения.

Для изучения этого материала, до переработки действующего учебника, можно пользоваться „Учебником грамматики русского языка“ для IX-X классов Г. С. Ахвледиани (1965 год издания), с некоторым упрощением материала, в соответствии с возможностями учащихся VII класса.

VIII класс

В материал для классного чтения включена басня И. А. Крылова „Волк на псарне“, при изучении которой необходимо дать учащимся небольшую историческую справку о событиях, положенных в основу басни.

Из творчества Л. Н. Толстого, вместо отрывка „Шенграбенское сражение“ из романа „Война и мир“, который переносится во внеклассное чтение, предлагается изучить повесть „Кавказский пленник“.

В программу VIII класса также включены стихотворение В. В. Маяковского „Кем быть?“ и стихотворение в прозе И. С. Тургенева „Русский язык“.

В средней школе, соответственно перераспределению программного материала по русскому языку и литературе, по примеру национальных и нерусских школ, программный материал планируется следующим образом:

в IX классе изучаются основные вопросы фонетики и морфология, в X классе-синтаксис.

При изучении курса морфологии в IX классе, некоторую разгрузку теоретического материала можно провести следующим путем:

Поскольку систематический курс грамматики восьмилетней школы предусматривает основательное изучение морфологии, а систематический курс средней школы (с морфологией в IX классе) является повторением этого курса с некоторым усложнением, то особое внимание следует уделить той части материала, которая изучается в IX классе впервые.

При работе по русскому языку в средней грузинской школе, главное не отделять изучение русского языка от изучения литературы в том же классе.

Многие программные требования по русскому языку удобнее и легче выполнять попутно на уроках литературы. Так, например, по программе IX класса вопросам орфоэпии можно не уделять больше одного часа, а на уроках литературы, в подходящее время этому вопросу уделить 3-5 минут. То же можно сказать и об усвоении многих других правил правописания, предусмотренных программой по русскому языку средней школы.

При прохождении систематического курса грамматики IX—X классов, одним из основных видов работы является повторение

с углублением материала, изученного по грамматическому материалу и материалу чтения курса восьмилетней школы.

Однако при любом повторении курса имеет большое значение вопрос о том, как повторять: систематически или выборочно. Многие наиболее приемлемым считают повторение выборочное: выбираются вопросы или темы, наиболее трудные, наименее усвоенные по тем или иным причинам, требующие углубления и т. д.

В старших IX—X классах средней школы следует считать наиболее приемлемым систематическое повторение курса, как это дано в программах для этих классов. Главный аргумент для такого повторения заключается в том, что в IX класс нередко приходят учащиеся из разных школ, знания их бывают неоднородные.

Учителю трудно установить, какие вопросы оказались более трудными для усвоения учащимся и какие программные темы ими хуже проработаны. Проверка знаний учеников на первых порах (обычно путем письменной работы) поможет преподавателю выяснить лишь состояние орфографической грамотности учащихся.

Систематическое повторение курса русского языка в старших классах нерусской школы представляется более надежным.

При распределении программного материала (с трех лет на два года) механическое разделение материала (в IX классе—фонетика, часть морфологии и в X классе—другая часть морфологии и синтаксис, как это было предложено распределением программного материала в прошедшем 1964—1965 учебном году не оказалось лучшим выходом из положения. Наиболее целесообразным представляется методический подход к делению, заключающийся в том, чтобы материал каждого года имел некоторую законченность.

С 1965—66 учебного года материал, имеющийся в действующей программе средней школы распределен следующим образом: в IX классе—основные вопросы фонетики и морфология; в X классе—синтаксис. При таком делении программа X класса сохраняет своей стройный, законченный характер, исходящий из общих требований, предъявляемых учащимся, оканчивающим среднюю нерусскую школу.

**Методический отдел Министерства
просвещения Грузинской ССР.**

ვ ა მ ტ კ ი ც ე ბ

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი
10 მაისი, 1965 წელი

შ ე თ ა ნ ხ მ ე ბ უ ლ ი ა

საქართველოს სსრ განათლების უმაღ-
ლესი სკოლების და სამეცნიერო დაწე-
სებულებათა პროფკავშირის რესპუბ-
ლიკურ კომიტეტთან, თავმჯდომარე
ლ. მაღლაფერიძე
10 მაისი, 1965 წელი

შრომითი შინაგანაწესი საბავშვო ბაღების მუშაკთათვის

I. საერთო დებულებანი

1. საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკათა კავშირის კონს-
ტიტუციის 130 მუხლის შესაბამისად სსრ კავშირის თითოეული
მოქალაქე ვალდებულია დაიცვას შრომის დისციპლინა.

2. შრომითი შინაგანაწესი მიზნად ისახავს უზრუნველყოს
შრომის სოციალისტური დისციპლინის განმტკიცება, მუშაობის
სწორი ორგანიზაცია და შრომის უმიშროების პირობები, სამუშაო
დროის სრული და რაციონალური გამოყენება, შრომის ნაყოფიე-
რებისა და საბავშვო ბაღებში ბავშვთა აღზრდისა და აღმზრდელო-
ბითი მუშაობის ხარისხის ამაღლება.

3. ეს შინაგანაწესი სავალდებულოა საქართველოს სსრ ტე-
რიტორიაზე არსებული ყველა ტიპის საბავშვო ბაღისათვის.

II. საბავშვო ბაღების მუშაკთა მიღებისა და დათხოვნის წესები

4. სახალხო განათლების განყოფილებათა საბავშვო ბაღების
გამგეებს, აღმზრდელებს, მუსიკის ხელმძღვანელებს, მოანგარიშეებს
ნიშნავს და ათავისუფლებს რაიონის (ქალაქის) განათლების განყო-
ფილების გამგე.

სხვა უწყებათა საბავშვო ბაღების გამგეებს, აღმზრდელებს,
მუსიკის ხელმძღვანელებსა და მოანგარიშეებს ნიშნავს და ათავი-

სუფლებს იმ საწარმოს, დაწესებულებების ადმინისტრაცია, რომლის გამგებლობაშიც საბავშვო ბაღი იმყოფება, რაიონის (ქალაქის) სახალხო განათლების განყოფილებებთან შეთანხმებით.

მეურნეობის გამგეს (ქალს), მზარეულს, მზარეულის თანაშემწეს, დარაჯს, მეცეცხლურს, ძიძებს, დამლაგებლებს, ღამის ძიძებსა და სხვა უმცროს მომსახურე პერსონალს ნიშნავს და ათავისუფლებს საბავშვო ბაღის გამგე.

საბავშვო ბაღის ექიმს, მედიცინის დას ნიშნავს და ათავისუფლებს ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილება.

5. სამუშაოზე მიღებისას საბავშვო ბაღის გამგე ვალდებულია მოსთხოვოს მუშაკს შრომის წიგნაკი. პასპორტი და ცნობა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ; იმ ადგილებში, სადაც პასპორტები არ არის შემოღებული, აგრეთვე ის პირნი, რომლებიც პირველად იწყებენ მუშაობას, წარმოადგენენ სახლთმმართველობის ან სოფლის საბჭოს ცნობას უკანასკნელი საქმიანობის შესახებ.

6. საბავშვო ბაღის გამგედ ინიშნება ის პირი, რომელსაც მიღებული აქვს უმაღლესი ან სპეციალური საშუალო პედაგოგიური განათლება და აქვს საბავშვო ბაღში პედაგოგიური მუშაობის სტაჟი არა ნაკლებ სამი წლისა. მრავალკომპლექტიან საბავშვო ბაღებში გამგეები ინიშნებიან მხოლოდ იმ პირთაგან, რომელთაც აქვთ უმაღლესი პედაგოგიური განათლება.

7. იმ პირებს, რომლებიც პედაგოგიურ სამუშაოზე ეწყობიან, უნდა ჰქონდეთ პედაგოგიური განათლება და წარმოადგინონ დოკუმენტი პედაგოგიური ინსტიტუტის ან პედაგოგიური სასწავლებლის დამთავრების შესახებ. დაუშვებელია სამუშაოზე მიღება ამ დოკუმენტების წარმოდგენის გარეშე.

8. მუსიკის ხელმძღვანელები საბავშვო ბაღებში ინიშნებიან იმ პირთა რიცხვიდან, რომელთაც მიღებული აქვთ სპეციალური მუსიკალური განათლება.

9. განათლების განყოფილებათა ან საწარმოთა (დაწესებულებების) გამგებლობაში მყოფ საბავშვო ბაღებში სამუშაოზე მიღება ფორმდება საბავშვო ბაღის გამგის ბრძანებით (განკარგულებით), რომელიც გამოიცემა განათლების განყოფილების ან საწარმოს (დაწესებულების) ბრძანების საფუძველზე.

10. მუშაკის მიღებისას საბავშვო ბაღის გამგე ვალდებულია:

ა) განუმარტოს მუშაკს მისი უფლება-მოვალეობანი, გააცნოს

მისი სამუშაოს შინაარსი და მოცულობა, შრომის ანაზღაურების პირობები;

ბ) გააცნოს შრომითი შინაგანაწესი, სანიტარიის, წინააღმდეგო, უსაფრთხოების ტექნიკის წესები (ცეცხლფარეშებს, მზარეულებს და სხვებს).

11. იმ პირთ, რომლებიც პირველად იწყებენ მუშაობას, გაუფორმდებათ შრომის წიგნაკი არა უგვიანეს 5 დღისა სამუშაოზე მიღებიდან.

საბავშვო ბაღის მუშაკთა შრომის წიგნაკები ინახება საბავშვო ბაღის გამგესთან ფასიანი დოკუმენტების თანაბრად.

12. აღმზრდელის, მუსიკალური ხელმძღვანელის, მეურნეობის გამგის, მონაგარიშის სამსახურიდან დათხოვნა (გათავისუფლება) ფორმდება საბავშვო ბაღის გამგის ბრძანებით, რომელიც გამოიცემა რაიონის (ქალაქის) განათლების განყოფილების ან საწარმოს (დაწესებულების) ადმინისტრაციის ბრძანების საფუძველზე.

დანარჩენი მუშაკების სამუშაოდან დათხოვნა (გათავისუფლება) ფორმდება საბავშვო ბაღის გამგის ბრძანებით.

13. საბავშვო ბაღის მუშაკი, რომელიც თავისი სურვილით თავისუფლდება ვალდებულია ამის შესახებ ორი კვირით ადრე გააფრთხილოს საწარმოს ან დაწესებულების ადმინისტრაცია. ორი კვირის გასვლის შემდეგ ადმინისტრაციას უფლება არ აქვს შეაჩეროს ანგარიშის გასწორება და იმ პირის გათავისუფლება, ვინც თავისი სურვილით სტოვებს სამუშაოს.

14. გათავისუფლების (დათხოვნის) დღეს საბავშვო ბაღის გამგე ვალდებულია მისცეს მუშაკს მისი შრომის წიგნაკი მასში შეტანილი ჩანაწერით გათავისუფლების შესახებ და გაუსწოროს საბოლოო ანგარიში. ამასთან გათავისუფლების (დათხოვნის) მიზეზი ნაჩვენები უნდა იქნეს მოქმედი შრომითი კანონმდებლობის ფორმულირებებთან ზუსტი შესაბამისობით ან მოქმედი შრომითი კანონმდებლობის სათანადო მუხლის მითითებით.

III. საბავშვო ბაღების ადმინისტრაციისა და მუშაკთა ძირითადი მოვალეობანი

15. საბავშვო ბაღის ადმინისტრაცია ვალდებულია:

ა) სწორად დააყენოს მუშაკთა შრომა მათი სპეციალობის, კვალიფიკაციის და მუშაობის გამოცდილების შესაბამისად, განამტკიცოს შრომის დისციპლინა;

ბ) საბავშვო ბაღის თითოეულ მუშაკს მიუჩინოს გარკვეული სამუშაო ადგილი და მოწყობილობა, შეუქმნას მუშაობისათვის საჭირო პირობები: სისუფთავე შენობაში, ნორმალური ტემპერატურა;

გ) შეასრულოს შრომის დაცვის კანონები და წესები მტკიცედ დაიცვას დადგენილი სამუშაო და დასვენების დრო, განახორციელოს უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის ღონისძიებანი;

დ) მუშაკები უზრუნველყოს მეთოდური და თვალსაჩინო ხელსაწყობით და მუშაობისათვის საჭირო მასალებით;

ე) შექმნას პირობები საბავშვო ბაღის საუკეთესო მუშაკების გამოცდილების ფართოდ გავრცელებისა და დანერგვისათვის, დახმარება გაუწიოს დამწყებ მუშაკებს, იზრუნოს მათი კვალიფიკაციისა და კულტურულ, იდეური-პოლიტიკური დონის ამაღლებისათვის;

ვ) აღრიცხოს და გაატაროს ცხოვრებაში საწარმოო თათბირზე მიღებული საქმიანი წინადადებანი, ყოველნაირად წახალისოს საბავშვო ბაღის საუკეთესო მუშაკები და მოახდინოს მათი შრომითი გამოცდილების განზოგადება;

ზ) დაწესებულ ვადებში გასცეს ხელფასი;

თ) თავის დროზე მისცეს შევებულება საბავშვო ბაღის ყველა მუშაკს დამტკიცებული გრაფიკის მიხედვით, რომელიც შედგენილია ადმინისტრაციის მიერ, შეთანხმებულია პროფორგანიზაციასთან და ხელწერილქვეშ აქვს გამოცხადებული მუშაკებს;

ი) განამტკიცოს შრომის დისციპლინა და განახორციელოს ერთმმართველობა.

16. საბავშვო ბაღის მუშაკები ვალდებული არიან:

ა) იმუშაონ კეთილსინდისიერად და მიაღწიონ მაღალ ხარისხობრივ მაჩვენებლებს მუშაობაში;

ბ) დაიცვან შრომის დისციპლინა და შეასრულონ შრომითი შინაგანაწესი, დროულად გამოცხადდნენ სამუშაოზე. ზუსტად, ყოველგვარი დარღვევის გარეშე დაიცვან სამუშაო დღის ხანგრძლიობა, არ იყონ დაკავებული სხვა საქმით, ლაპარაკითა და ხელი არ შეუშალონ დანარჩენ მუშაკებს;

გ) თავის დროზე, ზუსტად და გულმოდგინედ შეასრულონ ადმინისტრაციის განკარგულებანი;

დ) დაიცვან სოციალისტური საკუთრება; საბავშვო ბაღის მოწყობილობა, ხელსაწყობები და სხვა ქონება;

ე) დაიცვან სისუფთავე საბავშვო ბაღში, არ დაარღვიონ საინტარისა და ხანძარსაწინააღმდეგო წესები, რაც სათანადო ინსტრუქციებითაა გათვალისწინებული; იცოდნენ ცეცხლსაქრობის სახეობები;

ვ) ყოველთვის ყურადღებიანი იყვნენ ბავშვებისადმი და ზრდილობიანი კოლექტივის წევრებთან და მშობლებთან.

17. საბავშვო ბაღის მუშაკები სისტემატურად იმაღლებენ თავიანთ კვალიფიკაციას პედაგოგიურ თათბირებზე დასწრებით, მეთოდგაერთიანებებში მუშაობით, დახელოვნების კურსების გავლით და სხვა ღონისძიებებით.

საბავშვო ბაღის პერსონალი ვალდებულია სისტემატურად გაიაროს საექიმო შემოწმება.

18. გამგე არის საბავშვო ბაღის ხელმძღვანელი და მთელ მუშაობას აორგანიზებს საბავშვო ბაღის წესდების შესაბამისად, პასუხისმგებელია ბავშვთა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვისათვის, სათანადო პირობების შექმნისათვის ბავშვთა ნორმალური ფიზიკური განვითარების უზრუნველსაყოფად (ავეჯი ბავშვთა სიძალილის მიხედვით, ფიზკულტურის ხელსაწყოები, სათამაშოები და სხვა მოწყობილობა, ძილის ორგანიზაცია, სრულფასოვანი კვება) აღმზრდელითი მუშაობის სწორი დაყენებისა და კადრებთან მეთოდური მუშაობისათვის, რეჟიმისა და შრომითი შინაგანაწესის დაცვისათვის.

ს ა ბ ა ვ შ ვ ო ბ ა ღ ის გ ა მ გ ე :

ა) პასუხისმგებელია ბავშვებით ბაღის დაკომპლექტებისა და დაწესებულ ვადებში თავისუფალი ადგილების შევსებისათვის ბავშვთა კონტინგენტის გეგმის შესაბამისად.

ბ) თითოეულ აღმზრდელს მიუჩენს გარკვეულ ასაკობრივ ჯგუფს იმ ვარაუდით, რომ ამ ჯგუფთან ის იმუშაებს ბავშვების სკოლაში გადასვლამდე.

გ) აორგანიზებს და პირადად ამოწმებს აღმზრდელთა და საბავშვო ბაღის სხვა მუშაკთა მუშაობასა და მათი გეგმების შესრულებას;

დ) უზრუნველყოფს პირობებს გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების გასატარებლად, საბავშვო ბაღის კეთილმოწყობა, გამწვანება, ნაკვეთის დამუშავება, ბავშვების გადაყვანა აგარაკზე, გამაჯანსაღებელი პროცედურები;

ე) აორგანიზებს მშობელთა შორის მუშაობას ოჯახში ბავშვ-

თა აღზრდის საკითხებზე, მშობელთა აქტივს იზიდავს საბავშვო ბაღის ცხოვრებაში მონაწილეობისათვის;

ვ) უზრუნველყოფს საბავშვო ბაღის მეურნეობისა და საქმისწარმოების სწორად დაყენებას;

ზ) ადგენს საბავშვო ბაღის მუშაობის წლიურ გეგმას, წლიურ ანგარიშს და უდგენს განათლების განყოფილებას. ადგენს პერსონალის მუშაობის საერთო გრაფიკს და ამოწმებს მის შესრულებას. გამგის სამუშაო დღე არანორმირებულია. საბავშვო ბაღის გამგის მორიგი შევებულების ხანგრძლიობა 36 სამუშაო დღეა, განსაკუთრებული რეჟიმის საბავშვო ბაღებში (ბავშვთათვის ტუბერკულოზური ინტოქსიკაციით, ყრუ-მუნჯთა, უსინათლოთა) 48 სამუშაო დღე.

19. საბავშვო ბაღის აღმზრდელი:

ა) პირადად აგებს პასუხს თითოეული ბავშვის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვაზე, თავისი ასაკობრივი ჯგუფის ბავშვთა აღზრდასა და სწავლაზე საბავშვო ბაღის წესდებისა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებათა შესაბამისად;

ბ) თვალყურს ადევნებს თავისი ჯგუფის ბავშვთა დასწრებას საბავშვო ბაღში, თავის დროზე აცნობებს საბავშვო ბაღის გამგეს ბავშვის გამოუცხადებლობის შესახებ;

გ) ასრულებს ექიმის მოთხოვნებს, რომლებიც დაკავშირებულია ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვასა და განმტკიცებასთან, უკვირდება ბავშვთა მდგომარეობას მეცადინეობის, თამაშისა და დღის ძილის დროს და ექიმს აწვდის საჭირო ცნობებს;

დ) ამ ჯგუფის მეორე აღმზრდელთან ერთად ადგენს მუშაობის გეგმასა და ანგარიშს;

ე) ვალდებულია გულმოდგინედ მოემზადოს მეცადინეობისათვის, ორგანიზებულად გადასცეს ბავშვები მის შემცველ აღმზრდელს; პასუხს აგებს სასწავლო ნივთებისა, ხელსაწყოებისა და ჯგუფის მთელი ქონების დაცვა-შენახვაზე, ბავშვების დღის ძილის პროცესში აღმზრდელი იმყოფება საძინებელ ოთახში და თვალყურს ადევნებს ბავშვების მდგომარეობას;

ვ) ატარებს მშობლებთან მუშაობას საბავშვო ბაღსა და ოჯახში ბავშვთა აღზრდის საკითხებზე;

ზ) მონაწილეობს პედაგოგიური თათბირების მუშაობაში და აღმზრდელთა მეთოდურ გაერთიანებაში (საქალაქო ან რაიონული).

20. აღმზრდელის სამუშაო დრო დღეში განისაზღვრება 6 საათით, აღმზრდელის მორიგი შევებულების ხანგრძლიობაა—36 სა-

მუშაო დღე, განსაკუთრებული რეჟიმის საბავშვო ბაღებში კი 48/სამუშაო დღე.

21. საბავშვო ბაღის მუსიკის ხელმძღვანელი: ახორციელებს ბავშვთა მუსიკალურ აღზრდას საბავშვო ბაღის წესდებისა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მიერ დამტკიცებულ პროგრამულ-მეთოდურ მითითებათა შესაბამისად. მუსიკალური ხელმძღვანელი მუშაობს საბავშვო ბაღის თითოეულ ასაკობრივ ჯგუფთან კვირაში 6 საათს იმ მუშაობის ჩათვლით, რომელსაც ის ატარებს ბავშვებთან და აღმზრდელებთან. აგრეთვე გართობის საღამოების მოწყობისა და დღესასწაულების დროს იგი:

ა) ატარებს მუსიკალურ მეცადინეობას გეგმის მიხედვით, რომელიც შედგენილია თითოეული ასაკობრივი ჯგუფის აღმზრდელებთან ერთად;

ბ) საბავშვო ბაღის აღმზრდელებს ასწავლის საბავშვო სიმღერებს, მუსიკალურ თამაშობებსა და ცეკვას, კოსტუმების გაფორმებას მუსიკალური თამაშობისათვის, გართობისა და დღესასწაულებისათვის; მშობლებს უწევს კონსულტაციას მუსიკალური აღზრდის საკითხებზე;

გ) მონაწილეობს ქალაქის, რაიონის მუსიკალურ მუშაკთა პედაგოგიური თათბირებისა და მეთოდგაერთიანებების მუშაობაში;

დ) ადგენს თავის სამუშაო გეგმას და საანგარიშო მოხსენებებს;

მორიგი შევებულების ხანგრძლიობა—36 სამუშაო დღე, განსაკუთრებული რეჟიმის საბავშვო ბაღებში—48 სამუშაო დღე.

22. საბავშვო ბაღის ექიმის:

ა) ახორციელებს ბავშვის ფიზიკური განვითარებისა და მისი ორგანიზმის წრთობის, ჯანმრთელობის მდგომარეობის კონტროლს, ატარებს ბავშვთა საექიმო შემოწმებასა და პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს, თავის დროზე გამოყოფს ავადმყოფ ბავშვებს და უწევს მათ პირველ საექიმო დახმარებას, ამოწმებს დღის რეჟიმის შესრულებას, ბავშვთა კვების ხარისხიანობას;

ბ) მუშაობს საბავშვო ბაღის გამგესთან შეთანხმებული გეგმისა და გრაფიკის მიხედვით, სისტემატურად აწვდის ინფორმაციას გამგეს, აღმზრდელებსა და მშობლებს ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, მშობელთა და საბავშვო ბაღის პერსონალს შორის ატარებს სანიტარულ-სავანმანათლებლო მუშაობას;

გ) ატარებს ბავშვთა პროფილაქტიკურ აკრას და სხვა აუცილებელ პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს (დროული იზოლაცია, კარანტინი, დეზინფექცია და სხვა). თვალყურს ადევნებს საბავშვო ბაღში ჰიგიენური რეჟიმის დაცვას (შენობის დასუფთავება, ჰაერის გაწმენდა და სხვა.) ახორციელებს მეთვალყურეობას საბავშვო ბაღში შენობის სანიტარულ მდგომარეობაზე, განსაკუთრებით სამზარეულოს, პროდუქტების შესანახ ადგილებსა და საპირფარეოებზე;

დ) ახორციელებს კონტროლს საჭმლის მომზადების ხარისხისა და მენიუს შედგენაზე.

ე) ეწევა სანიტარულ-საგანმანათლებლო მუშაობას შშობელთა, საბავშვო ბაღის აღმზრდელებსა და მომსახურე პერსონალს შორის ბავშვის პირადი ჰიგიენის, ინფექციურ დაავადებათა თავიდან აცილების, ბინის სანიტარული მოვლის საკითხზე და სხვ.

24. მედიცინის და ყოველდღიურად სინჯავს ბავშვებს, ასრულებს ექიმის დანიშნულებას ბავშვთათვის სამკურნალო და პროფილაქტიკური დახმარების გასაწევად, მონაწილეობს გამჯანსაღებელი პროცედურების ჩატარებაში, ამოწმებს კვების ხარისხს, შენობებისა და ნაკვეთის სანიტარულ მდგომარეობას, პირველ საექიმო დახმარებას უწევს ბავშვებსა და საბავშვო ბაღის მუშაკებს, აწარმოებს სამედიცინო დოკუმენტაციას. მედიცინის და მუშაობს საბავშვო ბაღის ექიმის უშუალო ხელმძღვანელობით.

ექიმი და მედიცინის და თავიანთ მუშაობას საბავშვო ბაღში ატარებენ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს ინსტრუქციების თანახმად.

ექიმისა და მედიცინის დის სამუშაო დროისა და მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა განისაზღვრება მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით.

25. მეურნეობის გამგეს ევალება უზრუნველყოს შენობის, ქონებისა და პროდუქტების დაცვა, სადგომების, ტერიტორიისა და მოწყობილობის რემონტი და სანიტარული მდგომარეობა, კვების პროდუქტებისა და საწვავის დროზე მიღება და საბავშვო ბაღში მიტანა, მოსამსახურე პერსონალის მუშაობაზე კონტროლი და ამ პერსონალისათვის ინსტრუქტაჟის გაწევა, ხანძარსაწინააღმდეგო მოთხოვნების შესრულება.

საბავშვო ბაღის მეურნეობის გამგის სამუშაო დრო არანორმირებულია მუშაობს საბავშვო ბაღის გამგის ხელმძღვანელობით, არის ანგარიშვალდებული პირი და პასუხს აგებს საბავშვო ბაღის

ქონების და პროდუქტების დაცვაზე, მონაწილეობას ღებულობს მენიუს შედგენაში; პასუხს აგებს საქმლის ხარისხოვან და დროულად დამზადებაზე, პროდუქტებით მომარაგებაზე; სამზარეულოსა და საწყობების სანიტარულ მდგომარეობაზე; მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—24 სამუშაო დღე.

26. საბავშვო ბაღის მოანგარიშეს ევალება აწარმოოს: მატერიალურ-ფინანსიური აღრიცხვა, ფულადი, მატერიალურ-საპროდუქტო და სტატისტიკური ანგარიშგება, საბავშვო ბაღის ქონების ინვენტარიზაცია.

სრულ განაკვეთზე მომუშავე მოანგარიშის სამუშაო დროის ხანგრძლიობა 7 საათია.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—12 სამუშაო დღე.

27. საბავშვო ბაღის ღამის მორიგე ძიძა:

ა) მორიგეობის საათებში პასუხისმგებელია მისთვის ჩაბარებული ბავშვებისათვის, რომლებსაც ის იბარებს სიით და აღმზრდელისაგან ღებულობს ცნობებს ბავშვთა მდგომარეობის შესახებ, აგვარებს საპირფარეოთი სარგებლობის საკითხს, დილით ბავშვებს აბარებს აღმზრდელს და აწვდის მას ცნობებს ბავშვების ძილზე დაკვირვების შესახებ;

ბ) თვალყურს ადევნებს საძინებლებისა და საპირფარეოების სანიტარულ მდგომარეობას, განათებას, ტემპერატურას, სადგომების ვენტილაციას, სისტემატურად ათვალთვრებს ბავშვთა საწოლებს, ანიავებს ლოგინს;

გ) ვალდებულია იცოდეს და შეასრულოს სანიტარული და ხანძარსაწინააღმდეგო წესები, ინსტრუქცია ბავშვთა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ, იცოდეს ცეცხლსაქრობით სარგებლობა, სახანძრო ნაწილის ტელეფონი და მისამართი, საბავშვო ბაღის გამგისა და სასწრაფო სამედიცინო დახმარების დაწესებულებათა ტელეფონები.

დ) აკრძალულია ღამის ძიძის დატვირთვა სამუშაოთი, რომელიც არ არის დაკავშირებული მის უშუალო მოვალეობასთან ბავშვთა მომსახურების მხრივ.

ღამის მორიგე ძიძა მომსახურებას უწყევს არა უმეტეს ორი ჯგუფისა. ღამის ძიძა მუშაობს დღევამოშვებით, არა უმეტეს 12 საათისა ზედიზედ, არ აქვს დაძინების უფლება. ღამის მორიგე-ძიძის შვებულების ხანგრძლიობა 12 სამუშაო დღე. განსაკუთრებულ ორეჟიმის საბავშვო ბაღებში—24 სამუშაო დღე.

28. საბავშვო ბაღის მზარეული:

ა) საბავშვო ბაღის რეჟიმის შესაბამისად უზრუნველყოფს საქმლის თავის დროზე და ხარისხიანად მომზადებას;

ბ) მონაწილეობს ყოველდღიური მენიუს შედგენაში, ზუსტად, წონის მიხედვით საწყობიდან იბარებს პროდუქტებს და პასუხისმგებელია მათი სათანადოდ შენახვისა და ხარჯვისათვის, აგრეთვე სამზარეულოს, მისი ქურჭლისა და მთელი ინვენტარის სანიტარულ მდგომარეობაზე.

გ) უზრუნველყოფს პროდუქტების ჰიგიენურ დამუშავებას და ბავშვთათვის საჭმლის კულტურულად მიწოდებას, დამზადებული საჭმლის გაცემას ბავშვზე გათვალისწინებული ნორმის მიხედვით;

დ) ვალდებულია იცოდეს კვების ნორმები, ბავშვების საჭმლის მომზადების, შენახვისა და ვიტამინებით გამდიდრების წესები და სხვა.

სამუშაო დროის ნორმა—7 საათი დღეში.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—18 სამუშაო დღე.

29. მზარეულის თანაშემწე მზარეულის ხელმძღვანელობით ამზადებს საჭმელს, ამუშავებს პროდუქტებს, რეცხავს ქურჭელს, ალაგებს სამზარეულოს, საჭმელს ურიგებს მორიგე ძიძებს, სცვლის მზარეულს მისი არყოფნის დროს.

მზარეულის თანაშემწის სამუშაო დროის ნორმა—7 საათი დღეში.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—18 სამუშაო დღე.

30. საბავშვო ბაღის ძიძა-დამლაგებელი:

ა). პასუხისმგებელია მისთვის მიჩნეული სადგომების თავის დროზე დალაგებისათვის, მტკიცედ ასრულებს სანიტარულ წესებს;

ბ) აღმზრდელს ეხმარება ბავშვთათვის ტანისამოსის ჩაცმასა და გახდაში, ალაგებენ ლოგინებს, სამზარეულოდან ჯგუფისათვის მოაქვს საჭმელი და ეხმარება მის დარიგებაში, ალაგებს და რეცხავს ქურჭელს, ამზადებს წყალს ბავშვთა დასაბანად, აგრეთვე გადადუღებულ წყალს დასალევად და პირში გამოსავლებად, ამოწმებს პირსახოცების სისუფთავესა და ქონების დაცვას ჯგუფში. თუ შტატი არ ითვალისწინებს მზარეულის თანაშემწეს, ეხმარება სამზარეულოში.

საბავშვო ბაღებში, სადაც არ ჰყავთ სპეციალური მეცეცხლური, დარაჯი მეფხოვე, ძიძა-დამლაგებელი ანთებს ლუმელებს.

ძიძა დამლაგებლები უმცროს ჯგუფებში არ უნდა ასრულებდნენ სხვა სამუშაოს, გარდა ბავშვთა მომსახურებისა ჯგუფში. სამუშაო დროის ნორმა 7 საათია.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—12 სამუშაო დღე, განსაკუთრებულ რეჟიმის საბავშვო ბალებში 34 სამუშაო დღე.

31. მეეზოვე სუფთად ინახავს საბავშვო ბაღის ეზოსა და მახლობლად მდებარე ქუჩას, თვალყურს ადევნებს სახურავების, სანაგვე ორმოებისა და ყუთების თავის დროზე გაწმენდას, სამეურნეო ინვენტარის შენახვას, აწარმოებს ეზოს საპირფარეოების დეზინფექციას, მოაქვს პროდუქტები, ცეცხლფარეშის არყოფნის დროს აპობს შეშას და ანთებს ღუმელებს.

მეეზოვე-დარაჯის სამუშაო დროის ნორმა—7 საათია დღეში.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა 12 სამუშაო დღე.

32. საბავშვო ბაღის ღამის დარაჯი საბავშვო ბაღს გუშავობს 23 საათიდან მეორე დღის 6 საათამდე. ამ დროის განმავლობაში მას დაძინების უფლება არა აქვს. ღამის დარაჯი სარგებლობს კვირაში ერთი დასასვენებელი დღით, ღამის დარაჯის სამუშაო დროის ნორმად დღეში ითვლება 8 საათი.

საბავშვო ბაღის ღამის დარაჯს ეძლევა შვებულება 12 სამუშაო დღის რაოდენობით.

33. საბავშვო ბაღის ცეცხლფარეში ვალდებულია თავის დროზე გაათბოს საბავშვო ბაღის შენობა. ეკონომიურად ხარჯოს საწვავი და აწარმოოს მისი ხარჯვის ზუსტი აღრიცხვა, თვალყური ადევნოს სათბობი სისტემის წესიერ მდგომარეობაში ყოფნას, საბავშვო ბაღის გამგისა და მეურნეობის წინაშე თავის დროზე დააყენოს საკითხი ღუმელების გაწმენდის, მათი შეკეთების, საწვავის მოტანის შესახებ, გააფრთხილოს ისინი (ხანძრის თავიდან ასაცილებლად) ცენტრალური სათბობის სისტემისა და ღუმელების დაზიანების ან მათი გადაკეთებისა და შეკეთების, მოწყობილობის მიმდინარე რემონტის, საზეინკლო სამუშაოების ჩატარების შესახებ.

ცეცხლფარეში თავისი მორიგეობის საათებში პასუხისმგებელია საბავშვო ბაღის ყველა სადგომში ნორმალური ტემპერატურის დაცვაზე.

ცეცხლფარეშის სამუშაო დღის ხანგრძლიობა 7 საათია.

მორიგი შვებულების ხანგრძლიობა—12 სამუშაო დღე.

35. საწარმოო საჭიროების შემთხვევაში მუშაკის თანხმობითა და პროფორგანიზაციასთან შეთანხმებით სამუშაო დღის განმავლობაში უმცროსი მომსახურე პერსონალისათვის დასაშვებია შესვენებები იმ ვარაუდით, რომ შესვენება მოეწყოს დღეში მხოლოდ ორჯერ, სამუშაო დროის საერთო ხანგრძლიობამ კი დღის განმავლობაში არ უნდა გადააჭარბოს ნორმალურ სამუშაო დღეს.

36. არ შეიძლება ადმინისტრაციის მიერ საბავშვო ბაღის მუშაკთა გამოყენება პირადი მომსახურებისა და დავალებების შესასრულებლად.

IV. სამუშაო დრო და მისი გამოყენება

37. მშობელთა საჭიროების მიხედვით მუშაობა საბავშვო ბაღში იწყება და მთავრდება საათებში, რომლებიც დაწესებულია განათლების განყოფილების ან იმ ორგანიზაციის მიერ, რომლის გამგებლობაშიც საბავშვო ბაღი იმყოფება.

საბავშვო ბაღის თითოეული მუშაკი მუშაობს გამგის მიერ დაწესებული გრაფიკით, რომელიც შედგენილია მუშაკის ყველა მოვალეობის გათვალისწინებით და შეთანხმებულია პროფორგანიზაციასთან.

მუშაობის გრაფიკი უნდა შედგეს თავის დროზე, ერთი თვისათვის მაინც, ხელწერილ ქვეშ გამოეცხადოს თითოეულ მუშაკს. მუშაობის გრაფიკში უქვეყლად უნდა აღინიშნოს თითოეული მუშაკის მუშაობის საათები და შესვენების დრო.

სალამოს დაუსწრებელ სწავლებაში ჩაბმულ აღმზრდელთათვის გარდა გამოსასვლელი დღებისა წესდება ყოველგვარი დატვირთვისაგან თავისუფალი 4 სალამო კვირაში.

შენიშვნა: მუშაობის საათების შეცვლის შესახებ აღმზრდელებსა და სხვა მუშაკებს წინასწარ უნდა გამოეცხადოს ხელწერილ ქვეშ.

38. საბავშვო ბაღის გამგე ვალდებულია უზრუნველყოს ბაღის ყველა მუშაკის სამუშაოზე გამოცხადებისა და სამუშაოდან წასვლის რეგისტრაცია. ტაბელის წარმოება და შენახვა ეკისრება საბავშვო ბაღის პასუხისმგებელ პირს, რომელიც ბრძანებით ინიშნება.

საბავშვო ბაღის გამგე პირადად ამოწმებს სატაბელო წიგნს (სატაბელო დაფას).

39. სამუშაო დროს სამსახურის საქმეებზე ან სხვა საბატიო მიზეზით წასვლა დასაშვებია მხოლოდ საბავშვო ბაღის გამგის ნებართვით. ასეთ შემთხვევაში მუშაკები, მათ შორის საბავშვო ბაღის გამგეც, ვალდებული არის ცალკე რვეულში აღნიშნოს წასვლა და უჩვენოს სად, რა საქმეზე და რა ხნით მიდიან. დაბრუნებაც იმავე რვეულში აღინიშნება.

40. საბავშვო ბაღის მუშაკს ეკრძალება თავისი სამუშაოს დატოვება შემცვლელის მოსვლამდე. შემცვლელის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში მუშაკმა ამის შესახებ უნდა განუცხადოს ადმინისტრაციას, რომელიც ლებულობს ზომებს მის შესაცვლელად.

41. თუ მუშაკს არ შეუძლია სამუშაოზე გამოცხადება საბატიო მიზეზით, ის ვალდებულია აცნობოს ამის შესახებ ადმინისტრაციას, შემდეგ კი წარუდგინოს გასამართლებელი საბუთები.

42. მუშაობის გრაფიკის ან ერთი თანამშრომლის მეორეთი შეცვლა საბავშვო ბაღის გამგის ნებართვის გარეშე დაუშვებელია.

43. მომსახურე პერსონალისათვის შესვენება წესდება სამუშაო დღის განმავლობაში ერთი საათის ხანგრძლიობით; რაც ემატება სამუშაო დროის ხანგრძლიობას, საქმლის მისაღებად გამოიყოფა სათანადო ადგილი.

პედაგოგიური პერსონალის კვება ეწყობა 30 წუთით ადრე აღმზრდელთა მორიგეობამდე ან მორიგეობის შემდეგ.

ძუძუმწოვარ ბავშვთა ღებებს შრომის კანონთა კოდექსის შესაბამისად უწესდებათ დამატებითი შესვენებები ბავშვების კვებისათვის. ეს შესვენებები შედის სამუშაო დროში და ხდება მათი ანაზღაურება მოცემული მუშაკის ხელფასის მიხედვით.

მუშაობის საათებში აკრძალულია:

ა) საბავშვო ბაღის მუშაკის მოცდენა მისი უშუალო სამუშაოსაგან, მისი გამოძახება ან სამუშაოდან მოხსნა საზოგადოებრივი მოვალეობის შესასრულებლად, კვალიფიკაციის ასამაღლებლად;

ბ) ყოველგვარი კრების ან თათბირის ჩატარება;

გ) მუშაკებისათვის ხელფასის გაცემა.

44. ბავშვებთან აღმზრდელის მუშაობის დროს არავის არ აქვს უფლება მისცეს მას შენიშვნები მისი მუშაობის შესახებ.

ბავშვებთან მეცადინეობის დროს ჯგუფში შესვლის უფლება აქვთ მხოლოდ საბავშვო ბაღის გამგეს, განათლების განყოფილების ინსპექტორებს, განათლების ორგანოების ხელმძღვანელებს. გარეშე პირებს მეცადინეობაზე დასწრება შეუძლიათ მხოლოდ საბავ-

შვო ბალის გამგის ნებართვით, რომლებიც აღმზრდელის მუშაობას ამოწმებენ.

V. წახალისების ზომები

46. აღმინისტრაცია წახალისებს მუშაკს თავისი მოვალეობის მონდომებითა და სანიმუშოდ შესრულებისათვის, რაციონალიზატორული წინადადებებისათვის, საბავშვო ბაღში ხანგრძლივი და უმწიკვლო მუშაობისა და სხვა წარმატებებისათვის.

47. წახალისების ზომებია:

ა) მადლობა;

ბ) დაჯილდოება საპატო სიგელით, ნიშნით „სახალხო განათლების წარჩინებული“.

გ) საპატო წიგნში, საპატო დაფაზე შეტანა.

დ) ფულადი პრემია.

წახალისებას მოახდენს საბავშვო ბალის გამგე პროფკავშირის ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

წახალისება ფორმდება ბრძანებით ან განკარგულებით და შრომის წიგნაკში შეიტანება ამ წიგნაკის წარმოების წესების შესაბამისად.

VI. ზემოქმედების ზომები შრომის დისციპლინის დარღვევის შემთხვევებში

48. შრომის დისციპლინის დარღვევის შემთხვევაში საბავშვო ბალის გამგე ან ზემდგომი ორგანიზაცია მუშაკებს დაადებენ შემდეგ დისციპლინურ სასჯელებს:

ა) შენიშვნა

ბ) საყვედური;

გ) სასტიკი საყვედური;

დ) უფრო მცირე ხელფასიან სამუშაოზე გადაყვანა 3 თვემდე ან დაბალ თანამდებობაზე მუშაობა იმავე ვადით.

49. არასაპატო მიზეზით გაცდენისათვის საბავშვო ბალის მუშაკის მიმართ მიიღება ერთ-ერთი შემდეგი ზომა:

ა) ამ წესების 42-ე მუხლით გათვალისწინებული დისციპლინური სასჯელი;

ბ) სამუშაოდან დათხოვნა შრომის წიგნაკში ჩვენებით, რომ მუშაკი დათხოვნილია მთელი სამუშაო დღის გაცდენისათვის არასაპატო მიზეზით. გამცდენებად ითვლებიან აგრეთვე მუშაკები,

რომლებიც სამუშაოზე აღმოჩნდებიან არაფხიზელ მდგომარეობაში.
50. სასჯელს ადმინისტრაცია დაადებს დანაშაულის გამოვლენისას. სასჯელის დადებამდე შრომის დისციპლინის დამრღვევუნდა მოეთხოვოს ახსნა-განმარტება. არ შეიძლება სასჯელის დადება ადმინისტრაციის მიერ დანაშაულის გამოვლინებიდან ერთი თვის გასვლის შემდეგ.

51. შრომის დისციპლინის თითოეული დარღვევისათვის შეიძლება მხოლოდ ერთი დისციპლინური სასჯელის დადება.

52. თითოეული სასჯელი ფორმდება ბრძანებით ან განკარგულებით და ხელწერილ ქვეშ გამოეცხადება მუშაკს.

53. თუ ერთი წლის განმავლობაში მუშაკი აღარ დაიმსახურებს ახალ დისციპლინურ სასჯელს მას მოეხსნება ძველი სასჯელი.

თუ მუშაკს აღარ დაუშვია შრომის დისციპლინის ხელახალი დარღვევა და ამავდროს თავი გამოიჩინა კარგი და კეთილსინდისიერი მუშაობით, საბავშვო ბაღის გამგეს წლის გასვლამდე შეუძლია ბრძანების გამოცემა ამ მუშაკისათვის დადებული სასჯელის მოხსნის შესახებ.

საბავშვო ბაღისათვის მატერიალური ზიანის მიყენებისათვის (პროდუქტების გაფუჭება, დაკარგვა და სხვა) თანახმად არსებული კანონმდებლობისა, მათზე დადებული სხვა სასჯელის გარდა დაეკისრებათ მატერიალური პასუხისმგებლობაც, არსებული კანონმდებლობის შესაბამისად.

შრომითი შინაგანაწესი ხელწერილ ქვეშ უნდა იქნეს დაყვანილი საბავშვო ბაღის თითოეულ მუშაკამდე.

1955 წლის 21 მარტს საბავშვო ბაღების მუშაკთათვის დამტკიცებული შრომითი შინაგანაწესი ძალადაკარგულად ჩაითვალოს.

**საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1965
წლის 4 ივნისის ბრძანება № 613**

**ქ. თბილისის № 1 სკოლა-ინტერნატის მუშაობის შემოწმების
შედეგების შესახებ**

ქ. თბილისის № 1 სკოლა-ინტერნატში მნიშვნელოვანი ღონისძიებებია გატარებული სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის სათანადო სიმაღლეზე დასაყენებლად. დამაკმაყოფილებელი მაჩვენებლებით დამთავრდა მიმდინარე სასწავლო წლის IV მეოთხედი; შეფასებულ 400 მოსწავლიდან ყველა საგანში ასწრებდა 385, ანუ 95,5%. სისუფთავეა საძინებელ და სასწავლო კორპუსებში, სასადილოში და ცუდია სანიტარულ-ჰიგიენური პირობები, ეზო კეთილმოწყობილია. აღსაზრდელებს სუფთად აცვიათ მორგებული ტანსაცმელი. ბავშვები ჯანმრთელად გამოიყურებიან.

მიუხედავად აღნიშნულისა, სკოლა-ინტერნატის მუშაობაში ადგილი აქვს არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებებს.

იმის გამო, რომ მასწავლებლებისა და აღმზრდელების მიერ სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის უფრო მაღალ დონეზე დასაყენებლად საჭირო ერთობლივი ზომები არ არის გატარებული 400 მოსწავლიდან მხოლოდ 6 ხუთოსანია და 48 ოთხოსანი. გაკვეთილების ცხრილი და დღის რეჟიმი არ არის სრულყოფილად შედგენილი. სააღმზრდელო მუშაობის შინაარსი სათანადო სახით არ არის შეტანილი ყოველდღიურ გეგმებში. სააღმზრდელო ჯგუფებში ჩატარებული მუშაობის აღრიცხვა ზოგ შემთხვევაში ნაკლები პასუხისმგებლობითაა შესრულებული. ქართული ენისა და ლიტერატურის ზოგიერთი მასწავლებელი (ა. ჭანტურია) ნაკლებ ადგილს უთმობს საკონტროლო წერებს გრამატიკულ მასალაზე, საჭირო გულისყურით არ აწარმოებს მოსწავლეთა წერითი ნაშრომების გასწორებას. რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლებაში (მასწ. ტ. ანანოვა და ე. ჩაფიძე) ადგილი აქვს ახალი მასალის სიტყვა-სიტ-

ყვით თარგმნის პრაქტიკას, ლიტერატურის სახელმძღვანელოს სიმ-
ციორის პირობებში მასალის ტექსტის რვეულებში კარნახით ჩაწე-
რის შემთხვევებს, ნაკარნახევის შეუქმნებლად. არ წარმოებს მოს-
წავლენების მიერ სასიტყვარო რვეულებში შეტანილი სიტყვების
სწორად ჩაწერის შემოწმება. ჯეროვანი ყურადღება არ ექცევა გა-
მეორებას. მასწავლებლები ჯ. ფოცხვერია და ე. აშკალოვი ნაკლებ
ყურადღებას უთმობენ ზებირ ანგარიშს. ზოგიერთ კლასში უგუ-
ლებელყოფილია მოსწავლეთა დამოუკიდებელი მუშაობა. არ ექცე-
ვა ჯეროვანი ყურადღება მათემატიკური ცნებების დასახელებისას
დაშვებულ შეცდომების გასწორებას; ნაკლები ყურადღება ეთმობა
გეომეტრიულ მასალაზე მუშაობას, გულდასმით არ სწორდება მოს-
წავლეთა ნამუშევრები. საწარმოო და შრომითი სწავლების სახე-
ლოსნო-კაბინეტებში იგრძნობა დაზგებისა და სხვა ნივთების ნაკ-
ლებობა. მოწაფეებს არ აქვთ საკმაო რაოდენობის სახელმძღვანე-
ლოები. მეთოდურ კომისიებში წაკითხულ მოხსენებებში არ ჩანს
მასწავლებელთა პირადი გამოცდილების გაზიარება.

სკოლა-ინტერნატის საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობაში ად-
გილი აქვს ნაკლოვანებებსა და დარღვევებს; ადგილი აქვს თანხე-
ბის აუთვისებლობასა და გადახარჯვას. აღსაზრდელები არ მარაგ-
დებიან კვების პროდუქტებით დადგენილი ასორტიმენტისა და
ნორმების მიხედვით. აღსაზრდელთა კვების თანხების სასადილოზე
გადარიცხვა ხდება ყოველგვარი კონტროლისა და გაწეულ ხარ-
ჯებზე სათანადო საბუთების წარმოდგენის გარეშე. ბავშვ-
თა შენახვის გამოსაღების დავალიანება 1965 წლის I/IV-სათ-
ვის შეადგენდა 1489 მან. და 56 კაპიკს. დაშვებულია ანგარიშგები-
სა და საბუღალტრო საბუთების გაფორმების წესების დარღვევის
შემთხვევები. ხმარებისათვის უვარგისი ქონების ჩამოწერისას არ
არის დაცული არსებული წესი. აღსაზრდელთათვის ტანსაცმლისა
და ფეხსაცმლის გაცემა არ არის დადასტურებული ბავშვთა
ხელმოწერით. მივიღინება-მიმოსვლის ხარჯები ზოგჯერ არასწორა-
დაა (მეტადაა) განაღდებული. უპასუხისმგებლოდაა შედგენილი სა-
მეურნეო კომისიის აქტები. არასწორადაა ჩამოწერილი მასალები.
სკოლა-ინტერნატს აქვს გადახდილი № 1 სანატორიული ბაგა-ბა-
ლისა და სასადილოს მიერ გახარჯული ელექტროენერჯის და ვათ-
ბობის ღირებულება. ავტომატქანის მუშაობაზე არაა დაწესებული
სათანადო კონტროლი, საგზურები არ ფორმდება წესისამებრ
და სხვ.

სკოლა-ინტერნატში სასწავლო-სააღმზრდელი მუშაობის უკეთ დაყენებისა და საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობაში წესრიგის დამყარების მიზნით

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. სკოლა-ინტერნატის დირექტორი ამხ. პ. მალანია სასწავლო-სააღმზრდელი მუშაობაში არსებულ ნაკლოვანებებისა და საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობაში დაშვებული დარღვევებისათვის მკაცრად იქნას გაფრთხილებული, მასვე დაევალოს უმოკლეს ვადაში აღმოფხვრას ნაკლოვანებანი, მომავალში არ დაუშვას საფინანსო-სამეურნეო ხასიათის დარღვევები და გაატაროს შემდეგი ღონისძიებები:

1) გადასინჯოს სკოლა-ინტერნატის დღის რეჟიმი, ზოგიერთი კომპონენტის დროს განსაზღვრაში შესწორების შეტანის თვალსაზრისით (სარეკომენდაციო ნიმუშების შესაბამისად);

2) 1965/66 სასწავლო წლისათვის გაკვეთილების ცხრილის შედგენისას გაითვალისწინოს ზოგიერთ კლასში დღის გადატვირთვის მხრივ შენიშნული ნაკლოვანებების გამოსწორება;

3) გააუმჯობესოს სააღმზრდელი ჯგუფებში აღმზრდელი მუშაობის შინაარსი, ფორმები და მეთოდები; ყურადღება მიექცეს აღმზრდელის მუშაობის სწორად დაგეგმვას და ჩატარებული მუშაობის წესიერად აღრიცხვას;

4) სასწავლო პროცესის სწორი ორგანიზაციით მიაღწიოს თითოეული დისციპლინის სწავლების არსებითად გაუმჯობესებას და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებას;

5) გააძლიეროს დახმარება და კონტროლი მასწავლებელთა და აღმზრდელის მუშაობაზე, უზრუნველყოს სააღმზრდელი ჯგუფების მეცადინეობაზე სისტემატიურად დასწრება და გაატაროს ყველასაჭირო ღონისძიება მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების ამაღლებისათვის;

6) დასახოს და განახორციელოს ღონისძიებები, რომელნიც უზრუნველყოფენ მასწავლებელთა და აღმზრდელის კვალიფიკაციის ამაღლებას და მეთოდური საფუძლის გაღრმავებას, განსაკუთრებით იზრუნოს შრომითი სწავლების მასწავლებელთა პედაგოგიზაციისათვის;

7) ახალი, 1965/66 სასწავლო წლის დასაწყისისათვის უზრუნველყოს აღსაზრდელის საჭირო რაოდენობის სახელმძღვანელო-

ბით, შეავსოს სახელოსნო-კაბინეტები დაზვერებით, იარაღ-ხელსაწყო-
ებითა და სხვა მასალებით;

8) მიიღოს ზომები მოსწავლეთათვის კინოსეანსების ადგილზე ჩვენებისათვის და მაქსიმალურად გამოიყენონ სასწავლო კინოფილ-
მები;

9) გააძლიეროს ხელმძღვანელობა მშობელთა კომიტეტზე;

10) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს სასკოლო დოკუმენტების (გეგმების, ოქმების, ბრძანებების და სხვ.) სწორად შედგენას, ენობრივი სიწმინდის დაცვით;

11) მიიღოს ყველა ზომა ცენტრალური გათბობის სისტემის, წყალგაყვანილობისა და კანალიზაციის ქსელის წესრიგში მოსაყვანად;

12) პირსაბან ოთახებში მოაწყოს სპეციალური კარადები ან გაკეთდეს განყოფილებებიანი თაროები პირადი ჰიგიენის საგნებისათვის (საპონი, ჯაგრისი, კბილის ფხენილი), ამავე ოთახში მოეწყოს ფეხის საბანები, თბილი წყლის მიმწოდებელი ქსელის გაყვანით;

13) კაპიტალურად შეაკეთოს სამეურნეო კორპუსი (საშრობი კარადის მოწყობით), საძინებელი კორპუსისა და სასადილოს სარდაფები;

14. მიიღოს აღსაზრდელთა კვების პროდუქტების დადგენილი ნორმების შესაბამისად მიღებას;

15) 1965/66 სასწავლო წელს სასკოლო და საძინებელი კორპუსების ფართობი გამოიყენოს პროექტით გათვალისწინებულ დანიშნულებათათვის;

16) არ დაუშვას თანხების აუთვისებლობისა და გადახარჯვის შემთხვევები;

17) სასადილოზე კვების თანხების გადარიცხვა აწარმოოს ბავშვდღეთა რაოდენობისა და ყოველდღიურ მენიუ-მოთხოვნილებათა საფუძველზე გაანგარიშებულ ხარჯების მიხედვით;

18) უზრუნველყოს დებიტორული დავალიანების ლიკვიდაცია;

19) ახალი, მარაგში მყოფი რბილი ინვენტარის ექსპლოატაციაში გადატანა, აგრეთვე ხმარებისათვის უვარგისი ქონების ჩამოწერა აწარმოოს ინსტრუქციის შესაბამისად;

20) დაუკავოს სათანადო პირებს მივლინებისათვის ზედმეტად გაცემული თანხები;

21) მასალების (საპონი და სხვ) ჩამოწერა აწარმოოს არსებული ნორმების მიხედვით;

22) მომჭირნეობით აწარმოოს სამეურნეო ხარჯებისათვის განკუთვნილი თანხის გამოყენება, გადახდევინოს სასაღილოს და № 1 სანატორიულ ბაგა-ბაღს მათ მიერ გახარჯული ელექტროენერჯისა და ცენტრალური გათბობის ხვედრი ღირებულება;

23) მტკიცე კონტროლი დააწესოს ავტომანქანის ექსპლუატაციაზე და საგზურების გაფორმებაზე.

II. საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობაში არსებულ დარღვევებისათვის სკოლა-ინტერნატის ბუჰალტერს ზ. გავაშელიძეს გამოეცხადოს საყვედური და გაფრთხილებულ იქნას, რომ მომავალში მსგავსი შემთხვევების დაშვებისათვის იგი დაისჯება უფრო მკაცრად.

III. სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების სამმართველომ (ამხ. ვ. ჩინჩალაძე) თვალყური ადევნოს ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობას.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1965 წლის 4 ივნისის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრი **თ. ლაშქარაშვილი**

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1965
წლის 4 ივნისის ბრძანება № 614

გეგეჭკორის რაიონის სოფ. ნახურცილას სკოლის მშენებლობაზე
დაშვებული დარღვევების შესახებ

კოლეგია აღნიშნავს, რომ გეგეჭკორის რაიონის სოფ. ნახურცილას რვაწლიანი სკოლის მშენებლობის საკონტროლო აზომვის შედეგად გამოვლინებული იქნა შესრულებულ სამუშაოებზე მიწერების ფაქტი, რის შედეგად ზედმეტად არის აქტში შეტანილი სამუშაო 11 ათ. მანეთის მოცულობით.

მიუხედავად არა ერთი გაფრთხილებისა, რომ სასკოლო მშენებლობის ობიექტებზე აქტების გაფორმება აკრძალული აქვთ სკოლის დირექტორებს, ნახურცილას სკოლის მშენებლობაზე შედგენილი აქტი დაუდასტურა დირექტორმა ლ. ჯავახიამ; აქტში არასწორადაა დაპროცენტებული იატაკების სამუშაოები (100%-ით, იმ დროს როცა, ფაქტიური შესრულება არ აღემატება 35%-ს) ფ. № 3ა-ში შეტანილია ზეძირკვლის ფეთილი ქვით მოპირკეთების სამუშაოები, სამუშაოების ეს სახეობა კი საერთოდ არ შესრულებულა და სხვ.

სკოლის დირექტორი ჯავახიასთან ერთად აქტის არასწორად შედგენაში ბრალი ედებათ მოიჯარადე მშენებელ ორგანიზაციის— № 4 „მეხკოლონას“ სამუშაოთა მწარმოებელს, გეგეჭკორის რაიონის განათლების განყოფილებას და განათლების სამინისტროს კაპიტალური მშენებლობის განყოფილების ტექნიკურ-ინჟინერ-ჩხიკვაძეს, რომლებმაც არ მიიღეს საჭირო ზომები წლის ბოლოს ფაქტიურად შესრულებული სამუშაოების დასაზუსტებლად.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. სოფ. ნახურცილას სკოლის დირექტორი ლ. ჯავახია, რომელმაც ხელი მოაწერა არასწორად შედგენილ აქტზე ღირსია თანამდებობიდან მოხსნისა, მაგრამ ვითვალისწინებ რა მის გამოუ-

ცდებლობას ამ საქმეში და გულწრფელ აღიარებას—ვუცხადებ მას
სასტიკ საყვედურს უკანასკნელი გაფრთხილებით.

2. საქ. სსრ განათლების სამინისტროს კაპიტალური მშენებ-
ლობის განყოფილების ტექნიკდამხედველს ინჟ. ო. ჩხიკვაძეს ნახურ-
ცილაოს სკოლის მშენებლობაზე არასწორად შედგენილი აქტის გა-
საუქმებლად ზომების მიუღებლობისა და მშენებლობის ინვენტარი-
ზაციის ჩატარებისას სამინისტროში შეუმოწმებელი მასალების წარ-
მოდგენისათვის გამოეცხადოს სასტიკი საყვედური და გაფრთხი-
ლებულ იქნეს, რომ შემდგომში ანალოგიური დარღვევისათვის მის
მიმართ მიღებულ იქნება უფრო მკაცრი ზომები.

3. ეთხოვოს საქ. სსრ მშენებლობის სამინისტროს ტრესტ
„სოფლმშენს“ (ამხ. შ. თათარაშვილი), განიხილოს გეგეჭკორის რა-
იონის სოფ. ნახურცილაოს სკოლის მშენებლობაზე 1964 წელს შე-
სრულებული სამუშაოების არასწორად დააქტებისა და მიწერების
საკითხი და დასაჯოს სოფლმშენის № 4 „მეხკალონის“ მუშაკები,
რომლებმაც შეცდომაში შეიყვანეს სკოლის დირექტორი.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1965
წლის 21 ივნისის ბრძანება № 681

ახმეტის რაიონის ზოგიერთ სკოლაში სასწავლო აღმზრდელობითი
მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ

გავეცანი რა სკოლების სამმართველოს მიერ წარმოდგენილ მოხსენებით ბარათს ახმეტის რაიონის ზოგიერთ სკოლაში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ, აღნიშნავ, რომ მიუხედავად ერთგვარი წარმატებებისა ახმეტის რაიონის სკოლების მუშაობაში ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებს ცალკეული სასწავლო დისციპლინების სწავლების საყოველთაო-სავალდებულო განათლების კანონის განხორციელების, მეთოდური მუშაობის, სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით უზრუნველყოფის, სკოლების დოკუმენტაციის წარმოების და სხვ. დარგში. შემოწმებულ სკოლებში სუსტია დირექტორების და სასწავლო ნაწილის გამგეების ხელმძღვანელობა და კონტროლი მასწავლებელთა და კლასის ხელმძღვანელთა მუშაობაზე. სუსტადაა დაყენებული აგრეთვე აკადემიურად ჩამორჩენილ და მეორეწლიან მოსწავლეებთან მუშაობა.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. ახმეტის რაიონის განათლების განყოფილებამ (გამგე ა. შველაშვილი):

ა) სკოლების სამმართველოს მიერ წარმოდგენილი მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე საკითხი შეიტანოს რაისაბჭოს აღმასკომისა და პარტიის რაიონული კომიტეტის ბიუროს სხდომაზე განსახილველად;

ბ) ახმეტის რაიონის ყველა სკოლის პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე განიხილოს განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველოს მოხსენებითი ბარათი, დასახოს ქმედითი ღონისძიებანი მასში აღნიშნული ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად;

გ) მომავალი სასწავლო წლის პირველ ნახევარში საფუძვლიანად შეისწავლოს მოხსენებით ბარათში აღნიშნული სუსტად მომუშავე სკოლის ხელმძღვანელების და მასწავლებლების მუშაობა და თუ ისინი არსებითად არ გააუმჯობესებენ მუშაობას, სათანადო წესის დაცვით, დააყენოს საკითხი მათი სამუშაოდან გათავისუფლების შესახებ;

დ) საგანგებოდ შეისწავლოს რაიონის სკოლებში მათემატიკის სწავლება, დასახოს და განახორციელოს ქმედითი ღონისძიება მათემატიკის სწავლების ხარისხის გადაჭრით გაუმჯობესებისათვის;

ე) გადასინჯოს რაიონის სკოლების მასწავლებელთა შემადგენლობა და გაათავისუფლოს სამუშაოდან არა სათანადო ცენზისა და კვალიფიკაციის მქონე მასწავლებლები;

ვ) პირველ იენისამდე დაახუსტოს სკოლებიდან ჩამოცილებული სასკოლო ასაკის ბავშვები და ახალი სასწავლო წლიდან უზრუნველყოს უკლებლივ მათი ჩაბმა სწავლებაში;

ზ) პერიოდულად შეისწავლოს სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობა, შემოწმების შედეგები განიხილოს სახალხო განათლების საბჭოს სხდომებზე და გაატაროს საჭირო ღონისძიებანი სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის ხარისხის მკვეთრად ასამაღლებლად; სისტემატურად შეამოწმოს მიღებული ღონისძიების შესრულება, მკაცრი სასჯელი დაადოს სკოლის ხელმძღვანელებს და მასწავლებლებს, რომლებიც არ ასრულებენ მიცემულ მითითებებს;

თ) განათლების სამინისტროს წარმოუდგინოს მოხსენებითი ბარათი გატარებული ღონისძიების შესახებ.

2. კადრების განყოფილებამ (უფროსი ი. კვაჭაძე) ახმეტის რაიონის განათლების განყოფილების განაცხადის მიხედვით უზრუნველყოს სკოლები უცხო ენებისა და რუსული ენისა და ლიტერატურის სათანადო ცენზის მასწავლებლებით.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1965 წლის 4 ივნისის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი **თ. ლაშქარაშვილი**

საქართველოს სსრ განათლების მინისტრს ამხ.

თ. ვ. ლაშქარაშვილს

ახმეტის რაიონის ზოგიერთ სკოლაში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგებს შესახებ

მოხსენებითი ბარათი

ბრიგადამ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორების შ. ლომიძის, ლ. ბასილაძის, მეთოდისტის ტ. ფაჩუაშვილის, პედაგოგიურ მეცნიერებათა სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომლების შ. ბაკურაძისა და ე. სურგულაძის შემადგენლობით 1965 წლის 11-დან 16 მაისამდე შეისწავლა ახმეტის რაიონის ზოგიერთ სკოლაში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობა.

შემოწმებით გამოვლინდა, რომ სკოლების მასწავლებელთა დიდი ნაწილი კეთილსინდისიერად და პასუხისმგებლობით მუშაობს, მასწავლებლები სერიოზულად ემზადებიან გაკვეთილებისათვის, ადგენენ გაკვეთილის გეგმებს, თითოეულ გაკვეთილზე მოსწავლეებს აძლევენ მტკიცე ცოდნა-ჩვევებს, მოსწავლეებს სასწავლო საგნებში პროგრამით გათვალისწინებული მასალის მყარი ცოდნა გააჩნიათ. ასეთებია: ფიზიკის მასწავლებლები—ნ. მაისურაძე (ახმეტის პირველი საშუალო სკოლა), ვ. ბაბაკიშვილი (მატნის საშუალო სკოლა), ნ. ვეშაგურიძე (ფიჩხოვანის მ-წლიანი სკოლა); ქიმიის მასწავლებლები—გ. ეჯიბაძე (ახმეტის I საშ. სკოლა), ნ. ტურაშვილი, მ. ხობიაშვილი (მატნის საშ. სკ.); ისტორიის მასწავლებლები—ა. ნონიაშვილი (მატნის საშ. სკოლა) და გ. ჩაფურიშვილი (ახმეტის პირველი საშ. სკოლა).

მიუხედავად ამისა, შემოწმებული სკოლების მუშაობაში ადგილი აქვს არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებებს.

სერიოზული ნაკლოვანებებით ხასიათდება მათემატიკის სწავლება.

მატნის საშუალო სკოლა (დირექტორი გიორგი ნაროხაული).

XI კლასი, გეომეტრია (მასწ. თინა ჩანგაშვილი). 13 შიის ამ კლასში ჩატარებულ იქნა 2-საათიანი საკონტროლო წერა. საწერ თემად მოსწავლეებს ორ ვარიანტად მიეცათ თითო არასრული გეომეტრიული ამოცანა (ბრუნვით სხეულებზე), რომლებიც მოითხოვდა ტრიგონომეტრიის გამოყენებას. ამოცანები ამოღებულ იქნა მოსწავლეთა საკონტროლო წერის რვეულებიდან და მოსწავლეებს მიეცა იმავე რიგით, როგორც ეს საკონტროლო წერის დროს (29 აპრილს) მიუცია საგნის მასწავლებელს. 36 მოსწავლიდან საკონტროლო წერას დაესწრო 23 მოსწავლე (გამოუცხადებელ მოსწავლეთა შორის 6 გაპარული აღმოჩნდა მე-5—6 ვაკვეთილებიდან, ალბად უცოდინარობის მიჩქმალვის მიზნით). წერამ მოგვცა შემდეგი შედეგი (შედარებისათვის მოტანილია 29 აპრილს ჩატარებული საკონტროლო წერის შედეგებიც).

29/IV

„5“—5

„4“—5

„3“—17

„2“—1

„1“—0

13/IV

„5“—2

„4“—3

„3“—2

„2“—16

„1“—0

ამავე კლასის საკონტროლო წერის რვეულების შესწავლის შედეგად დადგენილია, რომ XI კლასში სასწავლო წლის მანძილზე მხოლოდ ერთჯერაა ჩატარებული შემაჯამებელი ხასიათის ორსაათიანი საკონტროლო წერა (29 IV) და ამ დროს მიცემული ამოცანაც არ შეიცავდა პარამეტრების რიცხვით მნიშვნელობებს, მოსწავლეებს ევალებოდათ მხოლოდ ზოგადი პასუხის მიღება: ეს სამუშაო არ მოითხოვდა გამოანგარიშებას ლოგარითმული ცხრილების (ან ლოგარითმული სახაზავის) გამოყენებით. მასწავლებლის მიერ დასმული ნიშნები ლიბერალურია; ზოგჯერ შეუმჩნეველია დაშვებული შეცდომები. მასწავლებელს ყოველთვის არ შეაქვს საკლასო ჟურნალში საკონტროლო წერის ნიშნები. დაცული არ არის საკონტროლო წერების რაოდენობა; დღემდე ჩატარებულია 8 საკონტროლო წერა (ნაცვლად 10—11-ისა).

IX² კლასი, გეომეტრია (მასწ. გიორგი გრიგორიანი) მოსწავლეთა საერთო მომზადების დონე გეომეტრიაში დაბალია. სრულიად უფარგისია მოსწავლეთა საშინაო-საკლასო წერის რვეულები. მოსწავლეებს გასამეორებლად ჰქონდათ მიცემული „პროპორ-

ციული ხაზები წრეში“. მასწავლებელი გამოძახებულ მოსწავლეს უწევს ზედმეტ მეურვეობას, არ აცდის საკუთარი აზრის გამოთქმას იმის შიშით, რომ ცუდი არაფერი წამოცდეს. ძალიან დიდ დრო იხარჯება გავლილი მასალის გამოკითხვაზე, რის გამო მცირე დრო რჩება ახალს; არ ხდება დაფის რაციონალურად გამოყენება. არასრულად იწერება ამოცანის მონაცემები; ძალიან ვაკუანურებულია ამოხსნის მიმდინარეობა. მოსწავლეებს უჭირთ სახაზავი ხელსაწყოების, მათ შორის ფარგლის გამოყენება დაფაზე, ხოლო საკლასო-საშინაო დავალებათა შესრულებისას სრულიადაც არ იყენებენ მათ. მასწავლებელს მთელი ყურადღება გადააქვს დაფასთან გამოძახებულ მოსწავლეზე. დანარჩენი მოსწავლეები დაფიდან იწერენ უშინაარსოდ და მექანიკურად.

შემოწმების მომენტი სითვის მასწავლებელს აღმოაჩნდა მხოლოდ ერთადერთი გაკვეთილის გეგმა გეომეტრიაში და ისიც შედგენილი ზერელედ. კლასში 10—11 საკონტროლო წერის ნაცვლად დღემდე ჩატარებულია 8 საკონტროლო წერა. წერის ნიშნები უმეტეს შემთხვევაში არ არის შეტანილი საკლასო ჟურნალში. მასწავლებელი მეოთხედური ნიშნების დადგენისას ანგარიშს არ უწევს საკონტროლო წერის ნიშნებს, რის გამოც მოსწავლეთა მეოთხედური შეფასება ზოგიერთ შემთხვევაში აშკარად ლიბერალურია.

VIII² კლასი, ალგებრა (მასწ. თ. ჩანგაშვილი)

მიმდინარეობს განვლილი მასალის განმეორება—ვარჯიში მეორე ხარისხის განტოლებათა სისტემის შედგენაზე. მასწავლებელი დამაკმაყოფილებლად ახდენს ამოცანის ანალიზს, მისივე დახმარებით ერთ-ერთი მოსწავლე ადგენს სისტემას, მაგრამ უკეთესი იქნებოდა თავიდან აგვეცილებინა წილადწევრებიანი განტოლებების შედგენა, რის შესაძლებლობასაც ამოცანის პირობა იძლეოდა. VIII კლასის მოსწავლეებს უჭირთ ორნიშნა რიცხვების გამოსახვა მათემატიკურ ენაზე. კლასის მოსწავლეთა ცოდნის დონე დაბალია. 25 მოსწავლიდან ყოველ მეოთხედში მათემატიკაში ჩამორჩება 10—12 მოსწავლე. მოსწავლეთა საშინაო დავალებების რვეულების დათვალიერების დროს აღმოჩნდა, რომ არ არის გავლილი პროგრამის ცალკეული ქვეთემები; ასე მაგალითად, კლასში ყველაზე უკეთესი მოსწავლის საერთო რვეულში აღმოჩნდა მხოლოდ ხაზოვანი ფუნ-

ქციის რამდენიმე გრაფიკი. რაც შეეხება $y=ax^2+bx+c$; $y=\sqrt[3]{x}$ ფუნქციების გრაფიკებს, იგი შესწავლილი არ არის. მოსწავლეთა

საკლასო-საშინაო დავალების რვეულები დიდად ჩამორჩება მოთხოვნათა ღონეს.

VII² კლასი, გეომეტრია (მასწ. ლეილა ჭიჭიაშვილი) გაკვეთილის თემა—წრის ფართობი. გაკვეთილის მსვლელობის პროცესში ირკვევა, რომ ზოგიერთ მოსწავლეს არასწორი წარმოდგენა აქვს Π რიცხვის შესახებ. მათ ჰგონიათ, რომ სხვადასხვა წრეხაზებისათვის Π რიცხვის სიდიდეც სხვადასხვანაირი იქნება. ამის მიზეზი ისაა, რომ Π რიცხვის სიდიდის დადგენა კლასში არ მომხდარა ცდის გზით, რასაც პროგრამა ითვალისწინებს. მოსწავლეები არ არიან გაცნობილი ტერმინებს: „წირი“, „წრფე“, „წრეწირი“. ახალი გაკვეთილის ახსნის ტემპი ზედმეტად შენელებულია. მასწავლებლის მიერ გაკეთებული ნახაზი ვერ არის მკაფიო. კიდევ უფრო ცუდად ხაზავენ მოსწავლეები. მოსწავლეთან გასაუბრებით გამოირკვა, რომ დაბალია მათი მომზადების დონე: ვერ განმარტეს პარალელური სწორი ხაზები, ვერ შეძლეს გაეელოთ წრეხაზი მოცემულ სამ წერტილზე, რომლებიც ერთ წრფეზე არ მდებარეობენ, არ უნახავთ პალეტი და არც იციან მისი გამოყენება, არ იციან საზომთა მეტრული სისტემა. VII¹ კლასის საკონტროლო წერის რვეულების გადათვალეირებამ (ამ კლასს ასწავლის იგივე მასწ. ლ. ჭიჭიაშვილი) დაგვარწმუნა რომ კლასში წერების თემატიკა და რაოდენობა დაკლებულია. ნაშრომების გაფორმება დამაკმაყოფილებელია, მაგრამ ხშირ შემთხვევაში შედეგები დაბალია.

V² კლასი, არითმეტიკა (მასწ. სირანა სარქისაშვილი) გაკვეთილების გეგმები ძალიან მოკლე, ტრაფარეტული და არაფრის მთქმელია, მასწავლებელი გაკვეთილის თემებად მიიჩნევს ამოცანისა და მაგალითის ამოხსნას და ა. შ. მოსწავლეები სუსტად ფლობენ გავლილ მასალას. განსაკუთრებით სუსტად იციან საზომთა მეტრული სისტემა.

V⁴ კლასი, არითმეტიკა (მასწ. მარგო სისაური). კლასში მხოლოდ ერთი მოსწავლე ამელავენებს დამაკმაყოფილებელ ცოდნას; დანარჩენები ან სულ არ ცდილობენ პასუხი გასცენ დასმულ საკითხებზე ან იძლევიან მცდარ პასუხებს.

IV⁴ კლასი, არითმეტიკა (მასწავლებელი მზია მარუქაშვილი) მასწავლებელი პირველად ასწავლის არითმეტიკას ამ კლასში. გაკვეთილი დამაკმაყოფილებლად ჩატარდა. კლასის საერთო მომზადების დონე დამაკმაყოფილებელია. მიუხედავად ამისა, ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებსაც: მოსწავლეებმა არ იციან საზომთა მეტრული სისტემა; შეცდომებს უშვებენ გაყოფის დროს, როცა განყოფის რომელიმე ციფრი 0-ის ტოლია; ვერ იყენებენ

შეკრებისა და გამრავლების კანონებს გამოანგარიშებათა გამარტივებისათვის.

VI² კლასი, ალგებრა (მასწ. ზაქარია გარშაულაშვილი) გაკვეთილის თემაა ორი წევრის ჯამისა და სხვაობის კუბი. მოსწავლეები წესებს აყალიბებენ, მაგრამ შეგნებულად ვერ იყენებენ მაგალითების ამოხსნისას, რაც დაადსტურა დამოუკიდებელმა სა-მუშაომ, ვერცერთმა მოსწავლემ სწორად ვერ ამოხსნა მაგალითები: $(a-3)^3$; $(a-1)^3$; მოსწავლეებმა გავლილი მასალის დაბალი ცოდნა გამოამყენეს. მათ წარმოდგენა არ აქვთ რიცხვის აბსოლუტურ სიდიდეზე, არ შეუძლიათ უმარტივესი განტოლების მიხედვით ამოცანის შედგენა. არადამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაშია საშინაო-საკლასო წერის რვეულები. მასწავლებელს არ აღმოაჩნდა მიმდინარე სასწავლო წლის I ნახევრის საკონტროლო წერის რვეულები. ახმეტის პირველი საშუალო სკოლა (დირექტორი ნინო პეტრიაშვილი)

XI¹ კლასი (მასწ. ოთარ მამულაშვილი). ჩატარდა საკონტროლო წერა გეომეტრია-ტრიგონომეტრიის გამოყენებით. საწერი თემა შეარჩია საგნის მასწავლებელმა—საშუალო სიძნელის ამოცანა კონუსისა და პირამიდის პირეულებზე. გაკვეთილს 19 მოსწავლიდან 16 დაესწრო. წერის შედეგები ასეთია:

„5“—1

„4“—1

„3“—4

„2“—7

„1“—3

ნაშრომები მასწავლებლის მიერ ძირითადად დამაკმაყოფილებლად იქნა გასწორებული.

გავეცანი ამავე კლასის საკონტროლო წერის რვეულებს. საკონტროლო წერების რაოდენობა და თემატიკა დაცულია. ადგილი აქვს ზოგიერთ ნაკლს საკონტროლო სამუშაოთა შესრულებაში; ა) საკონტროლო სამუშაოები დასათაურებული არ არის თემების მიხედვით; ბ) ნახაზები შესრულებულია ფანქრით და სახაზავი ხელსაწყოების გარეშე, დაცული არ არის ხილული და უხილავი ხაზების დახაზვის წესი; გ) ზოგიერთი ნაშრომი შეფასებულია თითო ბალით უფრო მაღალი ნიშნით; დ) დაბალია ცალკეული საკონტროლო წერების შედეგები. არადამაკმაყოფილებელ მდგომარეობაშია მოსწავლეთა საკლასო-საშინაო წერის რვეულები. ასეთივე

მდგდმარობაშია XI² კლასის საკონტროლო და საკლასო-საშინაო ნამუშევრები მათემატიკაში (მასწ. ო. მამულაშვილი).

IX² კლასი, ალგებრა და ელემენტარული ფუნქციები (საგნის მასწავლებელი იზა ნადირაშვილი, შემცვლელი მასწ. შაქრო ბაგაური). გაკვეთილის თემა—30°, 45°, 60°-იანი კუთხეების ტრიგონომეტრიულ ფუნქციათა ნიშნები მეოთხედების მიხედვით. ეს ქვეთემა ამოღებულია მე-4 თემიდან „ნებისმიერი არგუმენტის ტრიგონომეტრიული ფუნქციები“, რომელსაც პროგრამის მიხედვით დათმობილი აქვს 42 საათი. მიუხედავად იმისა, რომ გაკვეთილი ჩატარდა დამაკმაყოფილებლად, გეომეტრიული და ტრიგონომეტრიული მასალა შესწავლილ იქნა ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში, გაკვეთილის ტემპი მაინც დაბალი იყო. ვფიქრობთ, სწორედ ამით უნდა აიხსნას ის ჩამორჩენა, რასაც ადგილი აქვს პროგრამული მასალის დამუშავებაში: დაახლოებით 30 საათის მასალა დარჩება მიმდინარე სასწავლო წელს გაუვლელი დასახელებული მე-4 თემიდან.

X² კლასი, გეომეტრია (მასწ. ოთარი მამულაშვილი). გაკვეთილის თემა—წესიერი პირამიდის გვერდითი და სრული პირეული. საშინაო დავალების შემოწმების შემდეგ მიმდინარეობს ვარჯიში ამოცანების ამოხსნაზე. გამოძახებული მოსწავლის მიერ შესრულებული ნახაზი (წესიერი წაკვეთილი სამკუთხა პირამიდა) არადაკმაყოფილებელია; მასში წიბო და სიმალღე ერთმანეთს ფარავენ, რასაც მასწავლებელი ყურადღებას არ აქცევს. ნახაზების შესრულების წესს არ იცავს თვით მასწავლებელიც; მაგალითად, იგი დაფაზე ხაზავს წესიერი ექვსკუთხა პირამიდის აქსონომეტრიულ გეგმოს, რომელშიაც ფუძეების (წესიერი ექვსკუთხედების) მოპირდაპირე გვერდების პარალელობა არ არის შენარჩუნებული. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ამ შემთხვევაში საკმარისი იყო წესიერი წაკვეთილი ექვსკუთხა პირამიდის ერთი მეექვსედის ნახაზი და არა მისი მთლიანი აგება, რაზედაც ფუჭად დაიკარგა დრო. გამოძახებული მოსწავლეების მეტყველების ტონი ცუდია, ისინი თითქოს მღერიან პასუხის გაცემისას. გავეცანით X² კლასის საკონტროლო ნაშრომებსაც. სულ მიმდინარე სასწავლო წელს ჩატარებულია 9 საკონტროლო წერა (10—11 საკონტროლო წერის ნაცვლად). თემატიკა და გასწორების ხარისხი დამაკმაყოფილებელია. ამავე კლასში ორივე საგანში (ალგებრა და ელემენტარული ფუნქციები, გეო-

მეტრია) ადგილი აქვს ჩამორჩენას პროგრამული მასალის გავლაში დაახლოებით 10—10 საათით.

IV კლასი, არითმეტიკა (მასწ. რუსუდან ლეტსვერიძე) მოსწავლეებს მიეცათ 20-წუთიანი დამოუკიდებელი სამუშაო სახელდებული რიცხვების დაშლა-გადაქცევაზე. მოგვეყავს ამ სამუშაოთა ვარიანტები:

I ვარიანტი	II ვარიანტი
15 კვ. მ = ...კვ. სმ (1)	37 მ = ...სმ (17)
16 კუბ. მ = ...კუბ. დმ (2)	37 კვ. მ = ...კვ. დმ (6)
10 ჰა = ...კვ. მ (0)	15 კუბ. მ = ...კუბ. სმ (0)
201 კვ = ...ზ (1)	1 ტ = ...ზ (4)
1 კმ = ...სმ (1)	21 ჰა = ...კვ. მ (2)
50000 კვ. დმ = ...კვ. მ (0)	60000 კვ. დმ = ...კვ. მ (0)
5 ჰა = ... არი (1)	600 არი = ...ჰა (1)
1000000 კუბ. დმ = ...კუბ. მ (1)	12000000 კუბ. დმ = ...კუბ. მ

პირველი ვარიანტით გათვალისწინებული სამუშაო შეასრულა 12-მა მოსწავლემ, მეორე კი 19-მა. ფრჩხილებში ნაჩვენებია იმ მოსწავლეთა რაოდენობა, რომლებმაც ამოხსნეს მოცემული მაგალითი. აქედან ჩანს, რომ მოსწავლეებმა ძალიან ცუდად იციან საზომთა მეტრული სისტემა. გაკვეთილის დანარჩენი ნაწილი მიმდინარეობდა მასწავლებლის მიერ დასახული გეგმის შესაბამისად) კუბი; ზეპირი ანგარიში), რაც დამაკმაყოფილებლად წარიმართა.

VII³ კლასი, ალგებრა (მასწავლებელი მერი სოლოღაშვილი) გაკვეთილის თემაა—პირველი ხარისხის ორუცნობიან განტოლებათა სისტემის შედგენა. გაკვეთილი ძირითადად დამაკმაყოფილებლად ჩატარდა, თუმცა უნდა ითქვას, რომ ტემპი ძალიან დაბალია, რის გამოც ვერ მოესწრო ერთადერთი განხილული ამოცანის ამოხსნის შემოწმება. მოსწავლეთა საშინაო-საკლასო სამუშეოები დამაკმაყოფილებელია.

VI² კლასი გეომეტრია (მასწ. მაყვალა ხარიტონაშვილი) გამოსაკითხი გაკვეთილის თემა იყო სამკუთხედის გარე კუთხის თვისება. მასწავლებლის ყურადღების ცენტრშია გამოძახებული მოსწავლე, დანარჩენები პასიური მსმენელების როლშია. ახალი გაკვეთილის თემა—30°-იანი კუთხის პირდაპირ მდებარე კათეტის თვისება. დათვაზე ვაკეთდა არასწორი ნახაზი: მოსწავლემ აავგო ნებისმიერი მართკუთხა სამკუთხედი, რომლის უდიდესი მახვილი კუთხე მიიჩნია 30°-იანად. როცა მას დავავალეთ, გაეზომა ეს კუთხე, გა-

მოიჩვენებს, რომ არც მან და არც დანარჩენმა მოსწავლეებმა არ იცი-
ან კუთხის გაზომვა ტრანსპორტირის დახმარებით. მოსწავლეებს
ჰგონიათ, რომ შეიძლება არსებობდეს სამკუთხედი ერთი მართი
და ერთი ბლაგვი კუთხით, ვერ განმარტეს პარალელური სწორი
ხაზები. მასწავლებელმა დიდი დრო დახარჯა ისეთი ამოცანის და-
ფაზე ამოხსნისათვის, რომელიც ზეპირი ვარჯიშისთვისაა გათვლი-
სწინებული. დაბალია მოსწავლეთა მომზადების დონე. მასწავლებე-
ლი უნდა დაეუფლოს საგანსა და მისი სწავლების მეთოდს.

გავეცანით VI¹, VI² და VI³ კლასების მოსწავლეთა საკონტრო-
ლო წერით ნამუშევრებს (მასწ. მ. ხარიტონაშვილი). სასწავლო
წლის პირველი ნახევრის რვეულები ადგილზე არ აღმოჩნდა; II ნა-
ხევრისა ძირითადად დამაკმაყოფილებელია. გეომეტრიული ამოცა-
ნების ამოხსნისას მსჯელობა ძალიან გაჭინაურებულია და არა ჩანს
ხელსაწყობის გამოყენება საჭირო შემთხვევებში.

V² კლასი, არითმეტიკა (მასწ. დავით ცისკარიშვილი).
გაკვეთილის დასაწყისში მოსწავლეებს მიეცათ 15-წუთიანი დამო-
უკიდებელი სამუშაო სახელდებული რიცხვების დაშლა. გადაქცევაზე.
ზუსტად იგივე მასალა, რაც მიეცათ IV კლასში მასწავლებელ რუ-
სუდან ლეფსვერიძესთან, (იხ. წინ). დამოუკიდებელმა სამუშაომ აქ
კიდევ უფრო სავალალო შედეგები გამოავლინა—თითქმის ვერცერ-
თმა მოსწავლემ ვერ შეძლო ნაჩვენებ დროში მოცემული დავალები-
დან თუნდაც ერთი მაგალითის სწორად გაკეთება. დარჩენილ
დროში მასწავლებელმა ახსნა ახალი გაკვეთილი—წილადრიცხვიანი
შეთარდებების შეცვლა მთელი რიცხვების შეთარდებით. მოსწავ-
ლეებმა წესი მიიღეს მათემატიკური დასაბუთების გარეშე და იწ-
ყეს მისი გამოყენება მაგალითების ამოხსნენლად. გადავათვალიე-
რეთ ამ კლასის საკონტროლო წერის რვეულები. ნორმები დაცუ-
ლია, გასწორების ხარისხი დამაკმაყოფილებელია. თემატიკა შეესა-
ბამება პროგრამას.

გავეცანით მოსწავლეთა წრეობრივ მუშაობას მათემატიკაში.
სკოლაში შექმნილია 2 წრე—ერთი IX—XI, ხოლო მეორე V—VIII
კლასების მოსწავლეთათვის. პირველ მათგანში (ხელმძღვანელი მა-
მულაშვილი) მუშაობა შედარებით უკეთესად არის დაყენებული.
სამუშაო გეგმების თემატიკა კარგია. 2 მოსწავლის ნაშრომი ვაგზა-
ვნილიც ყოფილა თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლე-
ში რესპუბლიკურ კონფერენციაზე გასატანად, საიდანაც მოსწავ-
ლეებმა დადებითი შეფასება მიიღეს. მეორე წრის გეგმაში უპირა-

ტესად შეტანილია საკითხები მათემატიკიდან. წრეების მუშაობის პრაქტიკაში არ არის შიდა სასკოლო შეჯიბრებების გამართვა მათემატიკაში. მოსწავლეები მონაწილეობას არ ღებულობენ ნიშნულ მათემატიკოსთა რესპუბლიკურ ოლიმპიადებში.

შევისწავლე მათემატიკის მეთოდკომისიის მუშაობა. გეგმა ძირითადად დამაკმაყოფილებელია, მაგრამ მასში სჭარბობს ზოგადი პედაგოგიკის საკითხები; ზოგჯერ ადგილი აქვს გეგმის თავის დროზე შეუსრულებლობას. მაგალითად, ნ. V-თვის ვათვალისწინებული მოხსენებები ჯერ კიდევ წარმოუდგენელია; ეს სხდომა არაა ჩატარებული. ზოგიერთი საკითხი სუსტადაა დამუშავებული; მაგალითად, კვადრატული განტოლებების გამოკვლევა (მასწ. ა. ნადირაშვილი); ზოგიერთი თემა აბსტრაქტულად არის დასმული, მაგალითად, „ზეპირ სავარჯიშოთა სისტემა ალგებრაში“; არ ჩანს ამ თემის ავტორის გვარი და სახელი; თემიდან არც არის ჩანს, თუ რომელი კლასების ალგებრის კურსს ეხება აღნიშნული თემა.

ოქიოს საშუალო სკოლა (დირექტორი ალექსი ჯეჯილაშვილი). სანამ ცალკეული გაკვეთილების ანალიზზე გადავიდოდეთ, წინასწარ შევნიშნავთ, რომ ჩვენ მიერ შესწავლილი სკოლებიდან ყველაზე ცუდი მდგომარეობა ამ სკოლაშია.

VIII კლასი, ალგებრა (მასწ. ნინო თვალაშვილი) მოსწავლეებს საწერი თემა მიეცა 2 ვარიანტად:

I ვარიანტი.

1) ამოხსენით სისტემა

$$\begin{cases} x^2 + y^2 = 10; \\ y + x = 4; \end{cases}$$

II ვარიანტი

1) ამოხსენით სისტემა:

$$\begin{cases} x^2 + y^2 = 14; \\ y - x = -2; \end{cases}$$

2) ააგეთ გრაფიკები ფუნქციებისა:

ა) $y = 2x - 6$;

ა) $y = 2x + 6$;

ბ) $y = 2x^2 + 1$;

ბ) $y = 0,5x^2 - 1$;

წერის ხანგრძლიობა 1 აკადემიური საათი
შედეგები ასეთია:

„5“ — 0

„4“ — 0

„3“ — 0

„2“ — 5

„1“ — 7

გაკვეთილს დაესწრო 12 მოსწავლე (23-დან). მოსწავლე ლ. თ-მა, რომელსაც მეოთხედური შეფასება აქვს „4“, წერაში მიიღო „1“, მოსწავლე ნ. ჯ-მა, რომელსაც მეოთხედური ნიშანი აქვს მიიღო „2“. ადგილი აქვს ჩამორჩენას პროგრამული მასალის გავლაში დაახლოებით 10 საათით (აღგებრაში).

XI კლასი, ალგებრა (მასწ. იათამზე მამულაშვილი) გაკვეთილს ესწრება 23 მოსწავლე (33-დან). მოსწავლეებს ეძლევათ საკონტროლო სამუშაო 2 ვარიანტად:

I ვარიანტი

ვიპოვოთ $\left(\frac{\sqrt[3]{x}}{b} + \frac{b}{\sqrt[4]{x}} \right)^{18}$ განამწკრივის ის წევრი, რომელიც შეიცავს x^{-1} -ს.

II ვარიანტი

ვიპოვოთ $\left(\frac{\sqrt[4]{x}}{b} + \frac{b}{\sqrt[3]{x}} \right)^{18}$ განამწკრივის ის წევრი, რომელიც შეიცავს $x^{\pm}$ -ს.

საწერი თემა შემდეგნაირად იქნა შერჩეული. ამ კლასში რამდენიმე დღის წინ (5 მაისს) ჩატარებულა საკონტროლო წერა თემაზე „ნიუტონის ბინომი“. მოსწავლეებს 2 ვარიანტად ჰქონიათ მიცემული 3-3 მაგალითი. ჩვენ ამავე მაგალითებიდან ავიღეთ მხოლოდ აქ მოყვანილი თითო მაგალითი და მივეცით ამოსახსნელად მოსწავლეებს. აქვე ვიძლევი 5 მაისსა და 15 მაისის საკონტროლო წერების შედეგებს:

5/V	15/V
„5“—0	„5“—0
„4“—1	„4“—0
„3“—20	„3“—2
„2“—12	„2“—21
„1“—0	„1“—0

ასეთი ცუდი შედეგების გამო დავინტერესდით უფრო ახლოს გავცნობოდით ამ კლასის მდგომარეობას და მასწავლებელს ჩავატარებინეთ ალგებრის გაკვეთილი (VI გაკვეთილად) მის მიერ დასახული გეგმის მიხედვით. გაკვეთილს ჩვენთან ერთად ესწრებოდა

ახმეტის რაიონის განათლების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორი ლავრენტი შავლობოვი. მოსწავლეებმა, მასწავლებლის შეკითხვების პასუხად, დაფაზე დაწერეს ფორმულები (შეერთებათა თეორიადან), რომელთაგან არც ერთი სწორი არ იყო. მასწავლებლისათვის ეს შეცდომები შეუმჩნეველი დარჩა. შემდეგ კლასს მიეცა შეკითხვები მიმდინარე სასწავლო წელში გავლილი თემებიდან „უტოლობანი და განტოლებათა გამოკვლევა“, „უმაღლესი ხარისხის განტოლებანი“. მოსწავლეებმა ვერ შეძლეს დაყვანილი და დაუყვანელი კვადრატული განტოლებების განსაზღვრა და მაგალითების დასახელება, ძლიერ-ძლივობით (ისიც მასწავლებლის დახმარებით) შეძლეს ამოხსნათ კვადრატული განტოლება $x^2 - 7x + 10 = 0$ ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ გამოიკვლია $y = x^2 - 7x + 10$ სამწვერი. კითხვაზე: „ x -ის რომელი მნიშვნელობისათვის მიიღებს ეს სამწვერი 0-ის ტოლ მნიშვნელობას?“ მხოლოდ ერთმა მოსწავლემ სცადა გაეცა პასუხი და ისიც ამაოდ (უპასუხა: „როცა $x=0$ “). ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ შეძლო $27x^3 - 1 = 0$ განტოლების ამოხსნა. არც ერთმა მოსწავლემ არ იცის $a^3 - b^3$ დაშლა მამრავლებად. მოსწავლეებს წარმოდგენა არ აქვთ კომპლექსურ რიცხვებზე და მათ გეომეტრიულ ინტერპრეტაციასზე. მასწავლებელი მეტყველებს გაუმართავი ენით.

IX კლასი, ალგებრა და ელემენტარული ფუნქციები (მასწ. ნინო თვალთაშვილი) მოსწავლეებს საშინაო დავალებად ჰქონდათ მიცემული 2 მაგალითი ტრიგონომეტრიულ განტოლებათა ამოხსნაზე 1) $\sin^4 x - \cos^4 x = 0,5$; 2) $\cos^2 x - \sin^2 x = 1$ გაკვეთილს 16 მოსწავლიდან 7 ესწრებოდა, შვიდივე მოსწავლეს ერთმანეთისაგან აქვს გადაწერილი საშინაო დავალება, რაც მასწავლებლისათვის შეუმჩნეველი რჩება. ყველა მოსწავლის ნაშრომი სავსეა აუარებელი შეცდომებით. მოსწავლეებს დამოუკიდებელ საშუაოდ მიეცა შემდეგი ტიპის 4—4 მაგალითი: $2 \sin x = -1$;

$\cos x = -\frac{1}{2}$ რომლებიც ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ ამოხსნა

20 წუთის განმავლობაში. მასწავლებელს ვუჩიეთ, ამუშაოს მოსწავლეები საშინაო დავალების მაგალითებზე, რომლებიც მათ არასწორად აქვთ ამოხსნილი აქ გამომყვანდა როგორც მოსწავლეთა, ასევე მასწავლებლის სრული უსუსურობა. დაფასთან გამოძახებულ-

მა მოსწავლემ (კ. გ-მ) ვერ შეძლო დამოუკიდებლად ეპოვა $1 - \frac{1}{2}$,

$\frac{1}{2}$: 2. მასწავლებლის კარნახით მოსწავლეებმა ჩაწერეს: $\cos x =$

$$= \pm \frac{1}{2}; x = \arccos \left(\pm \frac{1}{2} \right); x = \pm 60^\circ; x_k = 360_k^\circ \pm 60^\circ.$$

წავლევებს წარმოდგენაც არ აქვთ თუ რა არის x , რა არის x_k . ვაკვეთიანთ ამავე კლასის საკონტროლო ნაშრომებს. სასწავლო წლის პირველ ნახევრის რვეულები ადგილზე არ აღმოჩნდა. სასწავლო წლის მეორე ნახევრის განვლილ პერიოდში ჩატარებულია მხოლოდ 4 საკონტროლო წერა, ნაშრომების გასწორებისას გაპარულია შეცდომები, ნაშრომები შეფასებულია ლიბერალურად.

VII კლასი, გეომეტრია (მასწ. ირაკლი რჩეულიშვილი). ვაკვეთილს 19 მოსწავლიდან მხოლოდ 12 ესწრებოდა. გამოსაკითხმა მასალამ, რომლის თემა იყო წრის ფართობი, n° -იანი სექტორის ფართობი, ძალიან ბევრი დრო წაიღო. მოსწავლეებს არასწორი წარმოდგენა აქვთ π რიცხვის შესახებ, რაც შედეგია იმისა, რომ სათანადო დონეზე არ ჩატარებულა ცდა π რიცხვის სიდიდის დასადგენად. ერთმა მოსწავლემ n° -იანი სექტორის ფართობისათვის

დაწერა ფორმულა $S = \frac{\pi r^2 n^\circ}{360}$, მასწავლებელმა შეცდომა ვერ შეამ-

ჩნია და, როგორც შემდეგ მასთან საუბარში გამოიჩვენა, არც შეეძლო შეემჩნია, რადგანაც თვითონაც ასე ესმის ეს საკითხი. მოსწავლეები ერთმანეთში ურევენ წრის ფართობსა და წრეხაზის სიგრძეს. ახალი ვაკვეთილის თემა—„ცილინდრი, მისი შილი, ცილინდრის ზედაპირი“. მასწავლებელი ცილინდრის მაგალითებად ასახელებს: „ხის მორს“, „ფეჩის მილს, ტრუბას რომ ეძახიან ქართულად“ და ა. შ. მას ვაკვეთილზე მოტანილი ჰქონდა ცილინდრი, მაგრამ არ ჰქონდა მისი ზედაპირის განაშალი, რომლის დამზადება სულ იოლად შეიძლებოდა ქალაქისაგან. მან დაფაზე დახაზა ცილინდრის აქსონომეტრიული გეგმილი, მაგრამ იმის შესახებ არაფერი უთხრა მოსწავლეებს, თუ რატომ იხაზება ასე და არა სხვა-ნაირად. ახალი ვაკვეთილის ახსნისას ხშირად ხმარობდა ტერმინს „მსახველი“ თუმცა მოსწავლეებისათვის გაუგებარი იყო, თუ რის შესახებ იყო ლაპარაკი. მოსწავლეებმა (გარდა ერთისა) ვერ შეძლეს კუთხის გაზომვა ტრანსპორტირით, სიმაღლის გავლება ბლაგვკუთხა სამკუთხედში, 3 წერტილზე წრეხაზის გავლება.

ფიზიკის 8-წლიანი სკოლა (დირექტორი ერასტი ხუბეჯაშვილი).

VIII კლასი, ალგებრა (საგნის მასწ. სოფო ბერიკაშვილი, მისი შემცვლელი მასწავლებელი იხოლდა ქაშიბაძე). მოსწავლეებს ორ ვარიანტად ეძლევათ ამოცანა კვადრატული განტოლების შედგენაზე. ამოცანა ამოღებულია მათი საკონტროლო წერის რვეულიდან (ეს ამოცანა საწერად მიუცია კლასისათვის მასწავლებელს 10 მაისს) 2-ვე ვარიანტის სიუჟეტი ერთნაირია, განსხვავება არის მხოლოდ სიდიდეთა რიცხვით მნიშვნელობებში. აქვე მოგვყავს 10/V და 14/V წერის შედეგები:

10/V	14/V
„5“—5	„5“—0
„4“—4	„4“—3
„3“—0	„3“—0
„2“—0	„2“—6

ამკარაა, რომ ადგილი აქვს თვალის ახვევისა და ლიბერალიზმის ფაქტს. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ მასწავლებელს 10 მაისს მოსწავლეებისათვის საკონტროლო წერის თემა I ვარიანტად მიუცია, რაც მათ ერთი მეორისაგან გადაწერის საშუალებას აძლევდა. საკონტროლო წერის ერთ ვარიანტად მიცემას სხვა დროსაც ჰქონია ადგილი. საკონტროლო წერის რვეულების გადათვალიერებამ გვიჩვენა, რომ წერების რაოდენობა დაცულია, თემატიკა კი არა. მაგალითად, პირველი თემის (საანგარიშო სახაზავი) ირგვლივ არც ერთი წერა არ არის ჩატარებული. ზოგჯერ საკონტროლო წერისათვის კლასს ეძლევა ძალიან მცირე მოცულობის მასალა. შემოწმებით გამოირკვა, რომ ჯერჯერობით დაწყებულიც არ არის VIII კლასში ალგებრის უკანასკნელი თემის „ფუნქციებისა და გრაფიკების“ (23 სთ) შესწავლა, რაც ყოვლად მოუთმენელია. საკონტროლო ნაშრომების გასწორებისას ხშირად გაპარულია უხეში შეცდომები, ნიშნები შეუტანელია ჟურნალში, ნაშრომების მნიშვნელოვანი ნაწილი შეფასებულია ლიბერალურად. ასეთივე მდგომარეობაა VII კლასშიც, სადაც იგივე მასწავლებლები (ძირითადი და მისი შემცვლელი) ასწავლიან.

VI კლასი, ალგებრა (მასწ. ნათელა ვეშაგურიძე) გაკვეთილს 10 მოსწავლიდან ესწრება 8. მიმდინარეობს ვარჯიში მაგალითებზე (ორი წვერის ჯამისა და სხვაობის კუბი). გაკვეთილი საერთოდ დამაკმაყოფილებელია. მისი ზოგიერთი ხარვეზია: მასწავლებელი ნაკლებ ყურადღებას აქცევს ზეპირ ანგარიშს; მოსწავლეებს დავიწყებული აქვთ ზოგიერთი მნიშვნელოვანი საკითხი გავლი-

ლი მასალიდან (მაგ. რიცხვის აბსოლუტური სიდიდე და სხვ.). დამოუკიდებელი სამუშაო მოსწავლეებს გაუძნელდათ. ადგილი აქვს მცირეოდენ ჩამორჩენას პროგრამის გავლაში. როგორც ამ კლასში, ისევე V კლასში, სადაც იგივე მოსწავლეები ასწავლის, საკონტროლო წერის ნორმები და თემატიკა დაცულია. დამაკმაყოფილებელია გასწორების ხარისხი. უფრო მეტი ყურადღება უნდა მიეცეს საწერი მასალის შერჩევას.

IV კლასი, არითმეტიკა (მასწ. ილია ხუბეჯაშვილი). გაკვეთილის თემა დროის საზომები და დროის გაზომვა. მიმდინარეობს ვარჯიში ამოცანებზე. გაკვეთილი ძირითადად ნორმალურად წარიმართა. მისი ნაკლოვანი მხარეები: მოსწავლეები ხან ამოცანის მთლიან ტექსტს წერს დაფაზე და ამაზე ბევრ დროს ხარჯავს, ხან კი სრულიად ზედმეტად თვლის მოკლე ჩანაწერების გაკეთებასაც კი. მოსწავლეები ვერ ფლობენ საზომთა მეტრული სისტემას. საკონტროლო წერების ნორმები დაცულია.

II კლასი, არითმეტიკა (მასწ. ვლადიმერ ბაგაური). მიმდინარეობს ვარჯიში 2—3-მოქმედებიანი მაგალითების ამოხსნაზე. მოსწავლეები კარგად ართმევენ თავს ამ ამოცანას. ისინი დამაკმაყოფილებლად ერკვევიან განვილილ მასალაშიც. მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა ზეპირი ანგარიშის ჩვევების გამომუშავებას. გამოძახებული მოსწავლე ადვილად სძლევს ჩვენ მიერ მიცემულ ამოცანას (ერთეულზე დაყვანის ხერხი). შემჩნეული ხარვეზები: მოსწავლეებს უჭირთ მანძილის თვალდათვალ შეფასება, არ იციან საზომთა მეტრული სისტემა, უჭირთ საათის მიხედვით დროის გამოცნობა. საკონტროლო წერები ჩატარებულია (გარდა I მეოთხედისა), ნორმები დაცულია. ნაწერები დამაკმაყოფილებელია.

ფორმალურ ხასიათს ატარებს ამ სკოლაში მოსწავლეთა საწერო მუშაობა მათემატიკაში. გეგმა სულ ითვალისწინებს ორ საკითხს; ამათგან მოსმენილია ერთი ერთი მოხსენება, რომელიც საგნის მოსწავლეებს არ აქვს წაკითხული. ვერ მოხერხდა ამ მოხსენების ავტორის ვინაობის დადგენაც.

ფიზიკის სწავლება

ახმეტის I საშუალო სკოლაში ფიზიკას ასწავლის ორი მოსწავლეები ნ. მაისურაძე და ვ. გაგლოევი. IX კლასში (ვ. გაგლოევი) გამოსაკითხი მასალა იყო „აორთქლება“, ასახსნელი თემა „გამაჯერებელი ორთქლის თვისებები“. დაფასთან გამოძახებული

მოსწავლე „ყველა“ აორთქლების პროცესის, სითხისა და ორთქლის დინამიურ წონასწორობის შესახებ. თხრობა გაქიანურებული და უინტერესოა, კლასი სრულიად პასიურია, მასწავლებელი კლასს ეკითხება ამა თუ იმ სიდიდის განსაზღვრას. როცა გამოძახებული მოსწავლე ამ განსაზღვრას არ იძლევა ზუსტად, განსაზღვრას იმეორებენ რამოდენჯერმე, რაც დაზვიანების შთაბეჭდილებას ჰქმნის. გავლილი მასალის გამეორება დაყვანილია მხოლოდ კანონების ზეპირად გამეორებაზე, სიდიდეთა შორის ფუნქციონალურ დამოკიდებულებათა ღრმა ანალიზის გარეშე. შეკითხვები ეხება ამა თუ იმ კანონის ზეპირად თქმას და არ ითვალისწინებს რაიმე ფიზიკური მოვლენის ანალიზს. წლებანდელი IX კლასის პროგრამა ფიზიკაში მეტად ვრცელი და საინტერესოა, ისეთი მოდუნებული, დაქსაქსული და არაშრომატევადი გაკვეთილები, როგორც მასწ. გაგლოვეს ჰქონდა, ვერ უზრუნველყოფს ამ მასალის შეგნებულად ათვისებას. გაგლოვეს მიერ VII კლასში ჩატარებული გაკვეთილი კიდევ უფრო მოდუნებული და უინტერესო იყო. გაძახებული მოწაფე ორთქლის მანქანის მოდელზე ასახელებდა მანქანის ნაწილებს. მათი დანიშნულების ცოდნის და მანქანის მუშაობის პრინციპის შეგნებულად გაგების გარეშე. საშინაო დავალების რვეულები მოსწავლეებს მოუწესრიგებელი აქვთ, მასში არ ჩანს ამოცანებზე მუშაობის ჩვევები.

XI კლასში (მასწ. ნ. მაისურაძე) მოსწავლეები ძირითადად კარგად ერკვევიან ფიზიკურ მოვლენებში. სწორად იძლევიან ფიზიკურ სიდიდეთა განსაზღვრებებს, კარგად ერკვევიან სიდიდეთა შორის ფუნქციონალურ დამოკიდებულებაში. მოსწავლეებს სისტემატურად ეძლევათ დავალება ამოცანების ამოხსნაზე, X კლასში მაისურაძის მიერ ახსნილი იყო ისეთი ახალი და ჯერ მეთოდურად დაუმუშავებელი საკითხი, როგორიცაა ნახევარგამტარები. მიუხედავად ამ მასალაზე ლიტერატურის სიმცირისა, მაისურაძის მიერ ეს თემა კარგად იქნა გაშუქებული. იგი გასაგებად და ფიზიკურ ცნებათა ზუსტი განსაზღვრით ხსნის ახალ მასალას. მოსწავლეთა მიერ ახალი მასალა გაკვეთილზევე იქნა ათვისებული. მასწავლებელი გაკვეთილის განმავლობაში ყურადღებას აქცევდა მოსწავლეთა სწორ მეტყველებას და ინტონაციას.

ახმეტის I საშუალო სკოლის ფიზიკის კაბინეტში პროგრამით გათვალისწინებული ყველა დემონსტრაციისათვის საჭირო ხელსაწყოა. სავალდებულო ლაბორატორიული სამუშაოების ჩატარება კი

ვერ ხეობდება, რადგან ხელსაწყოთა უმრავლესობა თითო ან რამოდენიმე ცალი აქვთ.

მაისურაძე ხელმძღვანელობს ფიზიკის წრეს. წრეში უფრო მეტად დამუშავებული აქვთ თეორიული საკითხები, ან საკითხები ფიზიკის ისტორიიდან. მიუხედავად იმისა, რომ სკოლაში კარგი სახელოსნოა, ნაკლებად იყენებენ თვითნაკეთ ხელსაწყოთა დასამზადებლად.

საჭიროა კაბინეტის შევსება ლაბორატორიული სამუშაოების ჩატარების უზრუნველსაყოფად და ფიზიკის წრეში ტექნიკური სახის სამუშაოების გათვალისწინებაც, ექსპერიმენტალური ამოცანების მიცემა და მარტივ ხელსაწყოთა მოდელირება.

მატნის საშუალო სკოლაში ფიზიკას ასწავლის სამი მასწავლებელი ზ. ძულიაშვილი, ვ. ბაბაქიშვილი და ს. დეკანოზიშვილი. IX კლასში (მასწ. ძულიაშვილი) მასალა უკვე გავლილი იყო და მიმდინარეობდა გამეორება. გასამეორებლად მიცემული ჰქონდათ ისეთი ბატარა მასალა—ნიუტონის III კანონი, რაც ჩვეულებრივად გაკვეთილზეც შეიძლება მიეცეს. გამეორების დროს მოსწავლეთა ყურადღება გამახვილებულია კანონებისა და სიდიდეთა განსაზღვრების ზემირად ცოდნაზე. აღსანიშნავია ისიც, რომ ძულიაშვილი გასამეორებელ მასალასთან დაკავშირებით იხილავდა ცხოვრებიდან ისეთ მაგალითებს, რომელიც უფრო ნაცნობია და საინტერესო მოსწავლეებისათვის.

გაკვეთილზე დემონსტრირებული იყო ქმედებისა და უკუქმედების ტოლობა დინამომეტრების საშუალებით. მიუხედავად იმისა, რომ ამოცანების ამოხსნისათვის მეტად ხელსაყრელ მასალას იმეორებდა IX კლასი, გაკვეთილზე არ ამოხსნილა არც ერთი ამოცანა. საჭიროა ძულიაშვილმა მეტი ყურადღება მიაქციოს ამოცანების ამოხსნას, რაიმე მოვლენის ახსნის დროს ზუსტი მათემატიკური აპარატის გამოყენებას და განსაზღვრებების მიცემის დროს მეტი სიზუსტის დაცვას. X კლასში დეკანოზიშვილის მიერ ახსნილი იყო „მაგნიტური ინდუქცია და ნაკადი“. მასწავლებლის ახსნას აკლდა სიმკვეთრე და გარკვეულობა, გავლილი მასალის გასამეორებლად კლასში ფრონტალურ კითხვებზე ბავშვების პასუხმა დაგვარწმუნა, რომ კლასმა მასალა ძირითადად დამაკმაყოფილებლად იცის. ერკვევიან ელექტრულ და მაგნიტურ მოვლენებში. ამ მოვლენებს ხსნიან ელექტრონული თეორიით, იციან ელექტრულ და

მაგნიტურ მოვლენათა დამახასიათებელ სიდიდეთა ერთეულები სხვადასხვა სისტემაში.

საერთოდ საჭიროა სიდიდეთა ერთეულების დასწავლა მოხდეს ამოცანების ამოხსნის საშუალებით და არა ზეპირად, უმიზნოდ, მათი მრავალჯერადი გამეორებით. დეკანოზიშვილის მიერ ჩატარებულ გაკვეთილზე კი არცერთი ამოცანა არ ამოხსნილა. ერთგვაროვანი და არაერთგვაროვანი მაგნიტური ველი დეკანოზიშვილმა მოსწავლეებს აჩვენა რკინის ნაქლიბით მაგნიტური სპექტრის მიღებით. შეიმჩნეოდა, რომ დეკანოზიშვილი სასკოლო სადემონსტრაციო ცდებს თავისუფლად ფლობს. VI, VII და VIII კლასებში ფიზიკას ასწავლის ვ. ბაბაქიშვილი. ბაბაქიშვილის მოსწავლეებთან დამოკიდებულება, საუბრის ტონი, გაკვეთილის ორგანიზაცია, გვაფიქრებინებს, რომ იგი შესაფერისია ფიზიკის დაბალ კლასებში სწავლებისათვის. გაკვეთილზე ბაბაქიშვილი თავისუფლად ათავსებს მოსწავლის თეორიულ მომზადებისა და ცდის ჩატარებისას პრაქტიკული ჩვევების შემოწმებას. ვაძახებულმა მოწაფემ სხეულის კუთრი წონის განმარტებასთან ერთად გაზომა ხის ნაჭრის კუთრი წონა. ფრონტალურ კითხვებზე პასუხებით ნათელი ვახდა, რომ მოსწავლეები კარგად ერკვევიან მოცულობის, წონის, სიგრძისა და კუთრი წონის ერთეულებში. გასამეორებელი მასალის გამოკითხვის დროს მოსწავლეებმა აღადგინეს ყველა ის ცდა, რომელიც ჩატარებულ იქნა ამ მასალის სწავლების დროს. გაკვეთილზე გარჩეული იქნა სავარჯიშოში მოცემული ყველა ამოცანა. ბავშვები ამოცანებს თავისუფლად ხსნიდნენ.

შევამოწმეთ ლაბორატორიული სამუშაოების რვეულები და აღმოჩნდა რომ VI, VII და VIII კლასებში პროგრამით გათვალისწინებული ყველა ლაბორატორიული სამუშაო ჩატარებულია და მათი ჩანაწერები რვეულებში შეფასებულია ნიშნით.

ბაბაქიშვილი ხელმძღვანელობს სახალისო ფიზიკის წრეს. წრის წევრების მიერ სახალისო ფიზიკიდან დამუშავებული იყო მათი ასაკისათვის შესაფერისი საკითხები.

ვალერიან ბაბაქიშვილი სისტემატურად კითხულობს მეთოდურ ლიტერატურას, რაც ხელს უწყობს მის პედაგოგიურ დახელოვნებას.

ფიზიკის განის რვაწლიან სკოლაში შევამოწმეთ პედაგოგი ვეშაგურიძის მუშაობა. მეორე მასწავლებელი გავზავნილი იყო დახელოვნების კურსებზე. ნ. ვეშაგურიძე დამწყები მასწავლე-

ბელია, სწავლობს თელავის პედ. ინსტიტუტის დაუსწრებელ განყოფილებაზე.

VI კლასში ჩვენ მიერ დასმულ კითხვებზე მოსწავლეთა უმრავლესობა პასუხობდა სწორად. შეკითხვაზე, თუ როგორ შეიძლება განისაზღვროს ცარცის ხვედრითი წონა, მოსწავლეებმა გვიპასუხეს სწორად და მეხსიერებაში აღადგინეს ის ცდაც, რომელიც ჩაატარეს კლასში ნივთიერების ხვედრითი წონის განსაზღვრისათვის.

ფიზიკის რეაქტიანი სკოლის გამოსაშვებ კლასში მოსწავლეები ვერ ერკვევიან მარტივ ფიზიკურ მოვლენებში, არ იციან ფიზიკურ სიდიდეთა არც განსაზღვრა და არც საზომი ერთეულები. მთელი წლის განმავლობაში არ ჩაუტარებიათ არცერთი ლაბორატორიული სამუშაო და არ ამოუხსნიათ ამოცანები. VII კლასში შემცვლელმა მასწავლებელმა ი. ქაშიბაძემ ისე ჩაატარა ფიზიკში გაკვეთილი, რომ არც ერთხელ არ გამოუყენებია დაფა და ცარცი. არ უჩვენებია მოსწავლეებისათვის ორთქლის მანქანისა და შიდა წვის ძრავის მოდელები. ეს მოდელები კი ენახეთ ხელუხლებელი, დამტკვრილი ფიზიკის კაბინეტში. ქაშიბაძის მომზადება შეუფერებელია მასწავლებლისათვის, დაუშვებელია მისი პედაგოგად მუშაობა.

ოქიოს საშუალო სკოლაში ლ. მალვინიშვილის მუშაობა.

IX კლასში მხოლოდ გამეორებაა, მასალა უკვე დამთავრებულია. მიუხედავად ამისა, გაკვეთილი მაინც კომბინირებულია. გაკვეთილის ნახევარზე მეტი ეთმობა დაფასთან გაძახებული ორი მოსწავლის გამოკითხვას. მეორე გაძახებული მოსწავლე ზუსტად პირველი მოსწავლის მიერ „მოყოლილ“ გაკვეთილს იმეორებს, რაც დაუშვებელია გამეორების გაკვეთილზე. ოქიოს საშ. სკოლის გამოსაშვებ კლასში ჩატარებულმა შემოწმებამ დაგვარწმუნა, რომ მოსწავლეთა უმრავლესობამ პროგრამით გათვალისწინებული მასალა იცის დამაკმაყოფილებლად.

ფიზიკის კაბინეტის მოწყობილობა საშუალებას იძლევა ჩატარდეს სადემონსტრაციო ცდები. ყველა სავალდებულო ლაბორატორიული სამუშაო არ ტარდება. საშინაო დავალების რვეულებში მოსწავლეებს ამოხსნილი ჰქონდათ სავარჯიშოებში მოცემული ყველა ამოცანა.

ჩვენ მიერ შემოწმებულ არც ერთი სკოლის ბიბლიოთეკაში არ იყო ისეთი სავალდებულო მეთოდური ჟურნალი, როგორცაა

„ფიზიკა სკოლაში“. არც ერთ სკოლაში არ ტარდება საკონტროლო წერითი სამუშაოები ფიზიკაში, რაც რეკომენდებულია, როგორც ცოდნის შემოწმების საუკეთესო საშუალება. გაკვეთილის ფორმა მოძველებულია, არც ერთი მასწავლებელი არ ცდილობს რაიმე სიახლე შეიტანოს გაკვეთილის ორგანიზაციაში, არ იცნობს გაკვეთილზე მოსწავლეთა აქტიუზაციის ახალ მეთოდებს.

შემოწმებით გამოირკვა, რომ ქიმიას ძირითადად უმაღლესი განათლების მქონე მასწავლებლები ასწავლიან.

გატარებულია ერთგვარი ღონისძიებები ქიმიის კაბინეტების მოსაწყობად.

ახმეტის I საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი ვ. ეჯიბაძე პასუხისმგებლობით ეკიდება საგნის სწავლებას, სისტემატურად ემზადება გაკვეთილებისათვის, სწავლებისას მიზანშეწონილად იყენებს კაბინეტს. მოსწავლეთათვის გასაგებად ხსნის ახალ მასალას და იყენებს თვალსაჩინოებას. IX კლასის მოსწავლეები გამართულად წერენ ქიმიურ რეაქციათა ტოლობებს, იციან მეტალთა ფიზიკური და ქიმიური თვისებები, გოგირდმჟავა და მისი მარილების გამოყენება სახალხო მეურნეობაში და სხვ. ახალი მასალა „აზოტმჟავა, მისი ჭანგვითი თვისებები“ მოსწავლეთათვის გასაგებად ახსნა და ჩაატარა სადემონსტრაციო ცდა. XI კლასის მოსწავლეებმა განვლილი მასალის დამაკმაყოფილებელი ცოდნა გამოამჟღავნეს.

X კლასში მასწავლებელი ე. იარაჯული პირველი წელია ასწავლის ქიმიას, ამ კლასში მოსწავლეთა ცოდნა არ არის ცუდი, მაგრამ მასწავლებელმა ბევრი უნდა იმუშაოს, რომ მომავალში უკეთესად დააყენოს საგნის სწავლება.

პირველ საშუალო სკოლაში სასწავლო-მატერიალური ბაზა ქიმიაში დამაკმაყოფილებელია, იგი უზრუნველყოფს ქიმიის სწავლების ნორმალურად წარმართვას.

მატანის საშუალო სკოლის XI კლასის (მასწ. ნ. ტურაშვილი) მოსწავლეებმა დამაკმაყოფილებლად იციან განვლილი მასალა კალციუმი და მისი შენაერთები, აზოტის ჭანგი და ორჟანგის თვისებები, ელემენტების პერიოდული სისტემა ატომთა აღნაგობის თეორიის მიხედვით, გლუკოზა, მისი აღნაგობა, თვისებები და გამოყენება.

VII კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი მ. ხოხობაშვილი) იციან ნივთიერებები დი მათი გარდაქმნები, დაშლისა და შეერთების რეაქციები, ქიმიური ფორმულები, ქიმიურ რეაქციათა ტოლო-

ბები, ჟანგბადის მიღება და თვისებები. ახალი მასალა „ნეიტრალიზაციის რეაქცია“. ახსნა გასაგებად და ჩაატარა სადემონსტრაციო ცდები ნეიტრალიზაციის რეაქციებზე.

სკოლაში ქიმიის კაბინეტი ძირითადად მოწყობილია, მაგრამ საკმაო რაოდენობით არ აქვთ რეაქტივები, ჭურჭელი, ხელსაწყო-იარაღები და სხვა.

სრულ უცოდინარობას ამჟღავნებენ ქიმიაში ფიზიკის რეაქციის სკოლის მოსწავლეები (მასწ. თ. ვაშაკაშვილი, ბიოლოგია წელს პირველად ასწავლის ქიმიას). მასწავლებელი თვითონ ვერ ერკვევა საპროგრამო საკითხებში. VII კლასის მოსწავლეებმა არ იციან ქიმიური ნიშნების წერა, დაშლისა და შეერთების რეაქცია, ვალენტობა და სხვა.

VIII კლასის მოსწავლეები ვერ წერენ ქიმიურ რეაქციათა ტოლობებს, არ იციან მჟავების, მარილების შედგენილობა, სახელწოდება და სხვა. მასწავლებელი ვერ ახერხებს მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომების გასწორებას.

საგნის მასწავლებელი (იგივე სასწ. ნაწილის გამგე) და სკოლის დირექტორი არ ზრუნავენ ქიმიაში კლასკაბინეტის მოწყობისათვის, ამიტომ ქიმია ისწავლება ზეპირსიტყვიერად.

ოჯიოს საშუალო სკოლაში ქიმიის, ფიზიკის, ბიოლოგიისა და სხვა საგნების ყველა ხელსაწყო-იარაღები მოთავსებულია ახლად გამოყოფილი ქიმიის კაბინეტის ოთახში, რომელაც დაულაგებელი და მოუწყვსრიგებელია.

შემოწმებულ სკოლებში ადგილი აქვს საათების დაქუცმაცების შემთხვევებს. მატნის საშუალო სკოლაში ქიმიის 28 საათი განაწილებულია სამ მასწავლებელზე.

დაბალი მომზადება გამოამჟღავნეს ისტორიაში მატნის საშუალო სკოლის V კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი ა. ვარდოშვილი) არ იციან ძველი მსოფლიო ისტორიიდან ელემენტარული საკითხები. მათ წარმოდგენა არ აქვთ პირველყოფილი ადამიანის ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე, არ ესმით კლასობრივი საზოგადოების კლასობრივი არსი. არ იციან ეგვიპტის ბუნება, ძველი დროის ეგვიპტელების საქმიანობა, რევოლუცია ძველ ეგვიპტეში, ძველი ეგვიპტის ომები, ძველი ეგვიპტის კულტურა; ბაბილონეთის სამეფო, მეფე ჰამურაბის კანონები, მათი მონათმფლობელური არსი, ძველი ინდოეთი, ჩინეთის ბუნება, მოსახლეობა, მოსაქმეობა. ასევე არ იციან ძველი საბერძნეთის, ძველი რომის შესახებ

პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები. მასწავლებელს უჭირს გაკვეთილზე დისციპლინის დაცვა.

ასევე სუსტი მომზადება გამოამჟღავნეს VIII კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. დ. ნონიაშვილი). მათ არა აქვთ ზუსტი წარმოდგენა სახელმწიფოს წარმოშობაზე, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებზე, ოქტომბრის რევოლუციის მსოფლიო ისტორიულ მნიშვნელობასა და სხვ. ზოგიერთ ისტორიულ ცნებას მასწავლებელი არაზუსტად გადასცემს. მასწავლებლის მეტყველება არ არის მოსაწონი.

ასევე დაბალი მომზადება გამოამჟღავნეს ახმეტის პირველი საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. მ. ბურჯანაძე).

დამაკმაყოფილებლად ისწავლება ისტორია სოფ. ფიჩხოვანის 8-წლიან სკოლაში. საგნის მასწავლებელი, სკოლის დირექტორი ე. ხუბეჯაშვილი.

ძალზე დაბალი მომზადება გამოამჟღავნეს მოსწავლეებმა გეოგრაფიაში ფიჩხოვანის 8-წლიან სკოლაში. აქ გეოგრაფიას ასწავლის მ. ბურჯიშვილი, რომელიც არ არის გეოგრაფიის სპეციალისტი და არ შეუძლია ამ საგნის სწავლება.

ასევე დაბალი მომზადება გამოამჟღავნეს გეოგრაფიაში მატნის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი თ. ხოხობაშვილი).

შემოწმებულ სკოლებში არაა მოწყობილი გეოგრაფიის მოედნები და არ სრულდება პროგრამით გათვალისწინებული პრაქტიკული სამუშაოები.

შემოწმებამ ცხადყო, რომ ახმეტის რაიონის საშუალო სკოლები ძირითადად დაკომპლექტებულია უცხო ენების სპეციალური უმაღლესი განათლების მქონე მასწავლებლებით. რაიონის საშუალო სკოლებში ისწავლება ფრანგული, ინგლისური და გერმანული ენები; ასე, რომ შედარებით დაცულია სამივე უცხო ენის სწავლების პროცენტული შეფარდება.

რაც შეეხება 8-წლიან სკოლებს, მდგომარეობა მეტად საველალაოა; თითქმის არცერთ 8-წლიან სკოლას არ ჰყავს ამ საგნის სპეციალისტი. გერმანული ენა ისწავლება ყველა სკოლაში; მაგრამ ამ საგნის სწავლება მინდობილი აქვთ სხვა საგნის მასწავლებლებს, რომლებიც ვერ ფლობენ ენასა და მისი სწავლების მეთოდებს.

ახმეტის I-ლ საშუალო სკოლაში გერმანულ ენას ასწავლის 3 უმაღლესი განათლების მქონე მასწავლებელი, ორი მათგანი (ც. ამა-

შუკელი, და ლ. იოსებაშვილი) დამწყები მასწავლებლებია; ისინი დიდი მონდომებით მუშაობენ და კეთილსინდისიერად ასრულებენ მათზე დაკისრებულ მოვალეობას.

კარგი მომზადება გამოავლინეს ამ სკოლის V კლასის მოსწავლეებმა (მასწავლებელი ზ. ოგანეზოვა). სკოლაში V—VIII კლასები იყოფა ორ ჯგუფად, ამ ჯგუფებთან ცალ-ცალკე მიმდინარეობს მეცადინეობა; ამიტომ, რომ ამ კლასების მომზადება გერმანულ ენაში დამაკმაყოფილებელია. განვლილი მასალის სუსტი მომზადება გამოავლინეს აწყურის საშუალო სკოლის (მასწავლებელი: ე. კილაძე) და ოჭიოს საშუალო სკოლის (მასწავლებელი გ. მეზვრიშვილი) XI კლასის მოსწავლეებმა; ისინი სუსტად კითხულობენ ტექსტებს, უჭირთ დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემა, ღარიბია მათი სიტყვათა მარაგი; თვით მასწავლებლებიც ამ კლასში ერთფეროვან მუშაობას ატარებენ; იფარგლებიან მხოლოდ ტექსტების კითხვით და თარგმანით; არ ტარდება ტექსტების ლექსიკური ანალიზი და ვარჯიში ზეპირ მეტყველებაში.

შემოწმებული სკოლების ყველა მასწავლებელს შესრულებრილ აქვს საკონტროლო წერიტი ნამუშევრების ნორმები; მაგრამ უმრავლესობას წერის სახე არ აქვს დაცული და მოსწავლეების კალიგრაფია ძალზე დაბალია.

რაიონის პედაგოგიკთან არის შექმნილი უცხო ენების სექცია, რომელსაც ხელმძღვანელობს ც. ამაშუკელი; სექცია დამაკმაყოფილებლად მუშაობს.

მატნის საშუალო (დირექტორი გ. ნაროზაული) და ფოჩხოვანის რვაწლიან სკოლებში (დირექტორი ე. ხუბეჯაშვილი) პედაგოგიურად და მეთოდურად არასწორად არის შედგენილი გაკვეთილების ცხრილი. წლიურ სამუშაო გეგმებში საკითხები ფორმულირებული არ არის კონკრეტულად. არაა გათვალისწინებული ცალკეული საგნების სწავლების შემოწმება.

ასევე არაა გათვალისწინებული ცალკეულ საგნებში საპროგრამო მასალის გავლისა და ათვისების ხარისხის შემოწმება.

სკოლების დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები სრულყოფილად ვერ ხელმძღვანელობენ მასწავლებელთა მუშაობას, არ იძლევიან მოსმენილი გაკვეთილების მეცნიერულ, იდეურ და მეთოდურ ანალიზს, ისინი მხოლოდ გაკვეთილის მსვლელობის ფიქსაციით კმაყოფილდებიან. სრულიად არ ესწრებიან საკონტროლო

წერის გაკვეთილებს, არ აწარმოებენ მოულოდნელი საკონტროლო წერების ჩატარებას, სწორედ ამითაც უნდა აიხსნას მოსწავლეთა წერითი კულტურის მოუთმენლად დაბალი დონე.

დიდია მეორეწლიან და აკადემიურად ჩამორჩენილ მოსწავლეთა რაოდენობა. მარტო მატნის საშუალო სკოლაში 112 მეორეწლიანი მოსწავლეა.

ზოგიერთი სკოლის ხელმძღვანელობა არ ლებულობს საჭირო ზომებს საყოველთაო სავალდებულო რვაწლიანი განათლების კანონის განხორციელებისათვის. მატნის საშუალო სკოლიდან განთესილია 7 მოსწავლე, ფიჩხოვანის რვაწლიანი სკოლიდან კი 3. ფიჩხოვანის რვაწლიან სკოლაში სათანადო ყურადღება არ ექცევა საკლასო ჟურნალების წარმოებას. არ არის შეტანილი დამუშავებული მასალა. ადგილი აქვს ნიშნების ამოშლისა და გადასწორების შემთხვევებს.

მოსწავლეთა ყოფაქცევისა და აკადემიური წარმატების გასული წლის აღრიცხვის ჟურნალებში (ფიჩხოვანის რვაწლიანი და მატნის საშუალო სკოლები) არ არის შეტანილი საზაფხულო და საშემოდგომო გამოცდების შედეგები. ფიჩხოვანის რვაწლიან სკოლაში კლასიდან კლასში გადაყვანა არ არის დადასტურებული სკოლის დირექტორის ხელის მოწერით და ბეჭდის დასმით.

კლასის ხელმძღვანელთა სამუშაო გეგმები ზოგადია. შედგენილია; ნაჩქარევად და კლასის სპეციფიურობის გაუთვალისწინებლად.

მასწავლებელთა პირადი საქმეები ძირითადად მოწესრიგებულია ახმეტის პირველი, მატნისა და ოჯიოს საშუალო სკოლებში, ხოლო ფიჩხოვანის რვაწლიანი სკოლის 16 მასწავლებლიდან 6 მასწავლებელს არა აქვს განათლება (ცენზის) ცნობა, ხოლო რამდენიმე მასწავლებელს კი ბრძანება სამუშაოზე დანიშვნის შესახება.

რვა კლასის დამთავრების მოწმობებისა და საშუალო განათლების ატესტატების გაცემის წიგნების წარმოება ძირითადად მოწესრიგებულია. მხოლოდ მატნის საშუალო სკოლაში შეგვებულია და გაუცემელია 12 მოსწავლის რვაკლასის დამთავრების მოწმობა. ასევე გაუცემელია საშუალო განათლების ერთი ცალი ატესტატი № 034459 მოსწავლე ჭიჭიაშვილზე. გაცემულ № 034439 ატესტატიზე არ არის მოსწავლე გოდერძიშვილის ხელმოწერა.

აღნიშნული ნაკლოვანებები გამოწვეულია იმით, რომ სკოლე-

ბის დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები სათანადო კონტროლსა და ხელმძღვანელობას არ ანხორციელებენ მასწავლებლების და კლასის ხელმძღვანელების მუშაობაზე.

ბრიგადის ხელმძღვანელი
საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
სასკოლო ინსპექტორი შ. ლომიძე

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1965
წლის 22 ივნისის ბრძანება № 695

**ქ. თბილისის სკოლებთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტების
მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ**

გავეცანი რა ქ. თბილისის სკოლებთან არსებული ლოგოპედიური პუნქტების მუშაობის შედეგებს, აღენიშნავ, რომ რიგი სკოლები ამ საქმეს კარგად ართმევენ თავს და ბევრი ლოგოპედი კეთილსინდისიერად ასრულებს მასზე დაკისრებულ მოვალეობას. სკოლებში მოწყობილია ლოგოპედიური კაბინეტები საჭირო დიდაქტიკური მასალით და სისტემატიურად მუშაობენ ენამოშლილ მოსწავლეებთან. მიმდინარე 1964—65 სასწავლო წლის დასაწყისში აღრიცხული 1270 ენამოშლილი მოსწავლიდან მეტყველება გამოუსწორდა 1090 მოსწავლეს. კარგი წარმატებები აქვთ ლოგოპედებს: თ. ფერაძეს (I-ლი სკოლა), ნ. გრიგოლიას (მე-7 სკოლა), შ. ლორთქიფანიძეს (23-ე სკოლა), მ. კვაჭაძეს (30-ე სკოლა), ა. მგალობლიშვილს (67-ე სკოლა), ო. იოსელიანს (72-ე სკოლა), ა. იშხნელს (87-ე სკოლა), გ. აქირთავას (89-ე სკოლა), ე. კიზირიას (126-ე სკოლა), მ. რუხაძეს (I-ლი ვახანგრძლივებული დღის სკოლა).

დამაკმაყოფილებლად მუშაობს ქ. თბილისის ლოგოპედების სარაიონთაშორისო მეთოდგაერთიანება (ხელმძღვანელი თ. ფერაძე).

მიუხედავად ამისა ლოგოპედიური პუნქტების მუშაობაში ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებებს. რიგ პუნქტებს ჯერ კიდევ არ გააჩნიათ სამუშაო ოთახები, საჭირო ხელსაწყოები, თვალსაჩინო მასალა. ლოგოპედიური პუნქტი შეკედლებულია ექიმის კაბინეტებსა და ბიბლიოთეკებში (მე-4, მე-12, მე-17, მე-18, მე-20, 29-ე, 31-ე, 47-ე, 53-ე, 58-ე, მე-60, 62-ე, 68-ე, 96-ე, 112-ე სკოლა). რიგ სკოლებში, სადაც ლოგოპედიური პუნქტებისათვის გამოყოფილია სამუშაო ოთახები, ისინი მოუწყობელია, არა აქვთ საჭირო თვალსა-

ჩინობა და ხელსაწყოები (ნ. მამაგვიშვილი, 54-ე სკოლა, ე. გოგოლაძე, 55-ე სკოლა).

ზოგიერთ სკოლაში მომუშავე ლოგოპედი მეცადინეობისას სათანადოდ ვერ იყენებს შესატყვის მეთოდსა და დიდაქტიკურ მასალას საწყობებს (თ. აბრამიძე—64-ე სკოლა, რ. ბოჭორიშვილი—96-ე საშუალო სკოლა, დ. ადამიძე—83-ე საშუალო სკოლა). 68-ე, 69-ე საშუალო სკოლების (რუსულ-ქართული) ლოგოპედიური პუნქტი ვერ ემსახურება რუსულ 69-ე საშუალო სკოლას იმის გამო, რომ ლოგოპედი თ. გოგიშვილი ვერ ფლობს რუსულ ენას.

ამასთანავე არიან ლოგოპედები, რომელთაც სკოლაში არა აქვთ შექმნილი სათანადო პირობები, შეკედლებული არიან სხვა კაბინეტ-ოთახებში, მაგრამ მუშაობენ რა მონდომებით, აღწევენ კარგ შედეგებს ენამოშლილ მოსწავლეების მეტყველების გამოსწორების საქმეში. ასეთებია: ა. ქელბაქიანი (მე-4 სკოლა), ტ. დევდარიანი (47-ე სკოლა), ა. ინაშვილი (53-ე სკოლა), ე. ყიფიანი (მე-60 სკოლა), ლ. ქურციკიძე (66-ე სკოლა).

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. ქ. თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის განათლების განყოფილებამ (ამხ. თ. ეგაძე) უზრუნველყოს მე-4, მე-12, მე-17, მე-18, მე-20, 29-ე, 31-ე, 47-ე, 53-ე, 58-ე, მე-60, 62-ე, 68-ე, 96-ე, 112-ე სკოლები სათანადოდ მოწყობილი სამუშაო ოთახებით ლოგოპედებისათვის.

2. დაევალოს მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტს (ამხ. თ. ზახაშვილს) მოამზადოს დასაბეჭდად საჭირო დოკუმენტაცია ლოგოპედიური პუნქტებისათვის. განათლების სამინისტრომ მომარაგებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ. ს. არგელაძე) უზრუნველყოს ამ დოკუმენტაციის დაბეჭდვა.

3. მომარაგებულ იქნას ლოგოპედიური პუნქტები საჭირო ინვენტარითა და თვალსაჩინო სასწავლო ხელსაწყოებით ცენტრალიზებული წესით.

4. სახელმძღვანელოების განყოფილებამ (ტ. ტყემალაძე) შეიტანოს საგამომცემლო გეგმაში წიგნი „სახელმძღვანელო ლოგოპედიური მუშაობისათვის სკოლაში“ (ავტორები: ქ. ავალიშვილი, თ. ფერაძე, ა. ინაშვილი, ტ. უგულავა).

5. ლოგოპედიურ მუშაობაში დახელოვნებისა და გამოცდილე-

ბების გაზიარების მიზნით მივლინებულ იქნან მოწინავე ლოგოპე-
დები მოსკოვში, ლენინგრადსა და კიევში.

6. სკოლების სამმართველომ (ამხ. დ. ჯავახია) გადასინჯოს
ლოგოპედიური პუნქტების ქსელი და მოახდინოს ამ პუნქტების გა-
დაჯგუფება საჭიროების მიხედვით.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1965
წლის 28 ივნისის ბრძანება № 715

იაკობ გოგებაშვილის დაბადების 125 წლისთავის აღნიშვნის
შესახებ

იმასთან დაკავშირებით, რომ 1965 წლის ოქტომბერში სრულდება 125 წელი დიდი ქართველი პედაგოგის, საზოგადო მოღვაწისა და საბავშვო მწერლის იაკობ გოგებაშვილის დაბადებიდან,
ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. შეიქმნას იაკობ გოგებაშვილის დაბადების 125 წლისთავის ჩატარებული საიუბილეო კომისია შემდეგი შემადგენლობით: ნ. ბოცვაძე, ი. ბეროზაშვილი, ა. გომიაშვილი, ნ. გურგენიძე, თ. ლაშქარაშვილი (თავმჯდომარე), დ. ლორთქიფანიძე, ლ. მაღლაფერიძე, უ. ობოლიძე, გ. საჯაია, გ. ფოფხაძე, ვ. ქაჯაია, ნ. შველიძე (მდივანი), ა. ჩხეიძე, დ. ჯავახია, ი. ჯამბრიშვილი.

კომისიამ ორი კვირის ვადაში წარმოუდგინოს განათლების სამინისტროს კოლეგიაზე განსახილველად საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებულ ღონისძიებათა ჩატარების გეგმა.

2. ჩატარდეს საიუბილეო საღამოები ქ. თბილისში, ქ. გორში და ი. გოგებაშვილის სამშობლოში—სოფელ ვარიანში.

3. მოეწყოს საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით დიღები და საღამოები რესპუბლიკის სკოლებში, სკოლა-ინტერნატებში, საბავშვო სახლებსა და სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებებში.

4. ეთხოვოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარეს ამხ. გ. ჯიბლაძეს, რათა საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით ჩატარდეს საიუბილეო სესიები რესპუბლიკის უმაღლეს პედაგოგიურ სასწავლებლებსა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

5. ეთხოვოს გამომცემლობა „განათლებას“ საიუბილეო თარიღისათვის გამოსცეს 1965 წლის საგამომცემლო გეგმით გათვალის-

3.3/13

წინებული და წარმოებისათვის გადაცემული ი. გოგებაშვილი საწარმოებთა ბოლო, მე-10 ტომი და გეგმის ზევით ქართულ და რუსულ ენებზე—ბროშურა 3—4 სასტამბო თაბახის მოცულობით ი. გოგებაშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ.

6. ეთხოვოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს:

ა) განიხილოს საკითხი საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს პედაგოგიკის მეცნიერებათა სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტისათვის და ქ. თბილისის ერთ-ერთი სკოლისათვის იაკობ გოგებაშვილის სახელის მინიჭების შესახებ;

ბ) დააწესოს იაკობ გოგებაშვილის სახელობის ყოველწლიური ორი პრემია, თითოეული ხუთასი მანეთის ოდენობით, რომელსაც გასცემს საქართველოს სსრ პედაგოგიური საზოგადოება დაჯილდოების წინა წელს პედაგოგიკის მეცნიერების სხვადასხვა დარგში გამოქვეყნებული საუკეთესო ნაშრომისათვის და საუკეთესო ორიგინალური სასკოლო სახელმძღვანელოს შედგენისათვის;

გ) დააეწიოს ქ. თბილისის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომს, რათა აღნიშნულ თარიღთან დაკავშირებით ქ. თბილისში საფუძველი ჩაეყაროს ი. გოგებაშვილის ძეგლს, რომლის აგების შესახებ არსებობს ზემდგომი ორგანოების დადგენილება.

7. ჟურნალმა „სკოლა და ცხოვრებამ“ და გაზეთმა „სახალხო განათლებამ“ ფართოდ გააშუქონ ი. გოგებაშვილის დაბადების 125 წლისთავთან დაკავშირებული მასალები და ი. გოგებაშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
კოლეგიის 1965 წლის 22 ივნისის დადგენილება

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი